
Petita història dels joves de l'oposició sabadellenca. La Joventut Comunista de Catalunya, 1970-1980 (i II)

Jordi Serrano i Blanquer

Aquest article, del qual en aquest número se'n publica la segona part, pretén rescatar de l'oblit una organització política juvenil –la Joventut Comunista de Catalunya– que va ser la segona força política antifranquista a la ciutat de Sabadell en el període 1970-1977. En aquest segon lliurament es fa una anàlisi de l'impacte de la JCC en el teixit social sabadellenc en el moment de la represa democràtica de la ciutat i s'observa com una nova generació accedeix a l'espai públic d'una forma agosarada, valenta i decidida. Estem davant d'un bon exemple de com una organització política actua –juntament amb altres organitzacions– des dels moviments socials per transformar una ciutat grisa en una ciutat en llibertat.

L'oposició juvenil en el moviment obrer

Abans d'entrar a veure algunes activitats de la JCC en "front obrer", detallem quina era l'anàlisi social i quina era la visió que els militants de la JCC tenien de les condicions de treball dels aprenents.

*"En Barcelona más de 1.800 empresas han sido multadas –según la revista Criba– por tener trabajando menores de edad."*¹

Fa referència a un estudi de la JOC, "Opinar es vivir", a Barcelona i província, en què es diu que:

"En el textil los aprendices en un 21% empezaron a trabajar a los 13 años" i el " 33% del ramo de la madera [...] en el ramo del Metal el 20%". En "alimentación el 15% se incorporó a los 11 años y el 14% a los 12 años."

"La mitad de los aprendices trabajan más de 9 horas y un 35% no cobra estas horas extras [...] Más de la mitad de los aprendices (52%) trabajan sin contrato de trabajo."

El setembre de 1973 a la revista *Jove Guàrdia* s'escriu:

*"La juventud obrera se ve en la necesidad de empezar a trabajar antes de los 14 años, en unos porcentajes que oscilan entre el 21 y el 33% en los siguientes ramos; textil, madera, metal, alimentación, construcción. La mitad de los aprendices trabajan más de 9 horas. El 35% no cobra horas extras. Y más de la mitad, el 52% trabajan sin contrato de trabajo. Hay muchachas que trabajan regularmente hasta 77 horas semanales."*²

El març de 1974, a l'article "Los aprendices" de la revista *Nuestra Revista* de l'Escola Industrial, s'escriu:

*"El 18,9 % comienza [a treballar] antes de haber cumplido la edad legal que es de 14 años. [...] El 14,8 de los aprendices trabajan 9 horas, el 24% 10 horas y un 9,3% 11 horas o más."*³

Trobem, però, denúncies sobre el treball infantil més concretes i específiques de l'àmbit local en dos documents de la JCC. En un primer full volant es denuncia l'explotació i les condicions de treball dels aprenents i el treball d'infants menors de 14 anys.⁴ En un segon document, un article titulat "Trabajo para perros" de la revista *Unión Jove* de 1974,⁵ podem llegir-hi com acomiaden 15 aprenents de Brown Boveri o altres denúncies:

"Recientemente me enteré de que hay empresas (una de ellas es 'Piquet' de Sardanyola) donde se contrata a menores de 14 años (cosa que ya sabía) pero suelen ser muchachos (cosa que me imaginaba), que solo cobran 900 ptas. semanales (cosa que ya sabía) pero que además trabajan doce horas diarias (cosa que me esperaba) pero cada vez que se oye un caso así es como si te enteraras de nuevo, parece imposible que hayan ¿personas? (léase empresarios) que tienen narices de hacer todo esto. Para que luego digan. [...] Un joven de 15 años muerto en la Políglas" (de Santa María de Barberá))."

231

L'any 1971 en un full volant es reclama la setmana de 40 hores, un sou de 400 pessetes i 200 per a aprenents, alhora que es fa una crida a les noies a participar-hi. Reclamen un seguit de drets per a les noies.⁶

El front "obrer" va actuar a l'inici en el marc de les Comissions Obreres Juvenils (COJ). Els primers anys es pot detectar un fort radicalisme dels COJ, que tenen una caiguda el 12 d'abril de 1969.⁷ Castells ens detalla algunes de les accions d'aquesta època:

1 Arxiu Jordi Serrano (d'ara endavant AJS), *Consideraciones sobre la situación de la juventud. Elaborado por la J. C. de Catalunya*, document ciclostilat, 5 f.

2 *Jove Guàrdia*, núm. 4 (agost-setembre de 1973), p. 3.

3 *Nuestra Revista*, núm. 2 (març de 1973), p. 8; AJS, *Consideraciones sobre la situación de la juventud. Elaborado por la J. C. de Catalunya*, document ciclostilat, 5 f.; *Jove Guàrdia*, núm. 4 (agost-setembre de 1973), p. 3; *Nuestra Revista*, núm. 2 (març de 1973), p. 8.

4 AJS, *A la juventud obrera*, CL Sabadell JCC, (1974?), informe editat.

5 *Unión Joven*, (octubre-novembre de 1974), p. 6.

6 *La Juventud Comunista de Sabadell ante el 1º de Mayo*, CL Sabadell de la JCC, abril de 1971, full volant.

7 A. CASTELLS, *Sabadell, informe de l'oposició*, vol. VI: *El franquisme i l'oposició sabadellenca (1939-1976)*, Sabadell: Edicions Riutort, 1983, p. 28.27.

"[...] a la vigília del primer de maig (de 1969) es reagruparen una colla a la Creu Alta i després de trencar els vidres de dues botigues i d'un autobús arribaren a Martí Trias (ara Francesc Layret) i es dispersaren i quan va arribar-hi García, l'inspector de la BPS, només hi va trobar, per terra, fulls subversius. L'endemà, el primer de maig, les COJ trencaren vidres a la SARSA, de la carretera de Terrassa, feren pintades al Polígon Espronceda i amb dues-centes persones es manifestaren amb els crits de Libertad. L'altre grup del FRAP es manifestà a la Plana del Pintor."

"Però la línia extremista de les COJ en un moment que la lluita contra la dictadura agafava caràcter massiu, portà divisions internes. Era el cant del cigne de les COJ. La JC més discreta, es llançarà al carrer a l'octubre, per donar suport als vaguistes de l'ODAG."⁸

232

L'any següent (1970) pel primer de maig el radicalisme encara era molt significatiu:

"La convocatòria de les manifestacions del primer de maig la va llançar el PSUC i les seves JC. Les JC i els PCE m-l s'atiparen de pintar la falç, el martell i el 'Viva Lenin'."

"En una manifestació que es va produir al carrer de Martí Trias (avui Francesc Layret) detingueren unes deu persones, entre les quals Jordi Farrés i José Luis Valdivieso."⁹

El dogmatisme d'aquests anys s'anirà convertint en actituds més sensates com el primer de maig de 1974. A la revista *Unió Jove* podem resseguir aquell dia. Es parla d'un gran dispositiu policial amb "sociales, grises y policia urbana". A les 9 comença una manifestació molt ràpida. Es posa una cadena al carrer de les Valls.

"Lo que pudo ser la manifestación mas numerosa que se haya celebrado en un 1 de mayo en los últimos años".

"Durante la manifestación se tiraron 'cócteles molotov'. Nosotros seguimos creyendo que ni los cócteles, ni los palos que a veces se llevan ayudan en nada a la manifestación, sino que lo que hace es asustar a la gente, facilitar la represión y hacer impopular la manifestación."¹⁰

Els anys 1974 i 1975 es detecta en la propaganda i en la revista de la JCC un gran desplegament de lluites:

Estruch, metall, construcció, etc., que denoten una gran presència organitzada en les empreses i una situació de desbordament de la CNS.¹¹ En aquells moments la JCC preparava les eleccions sindicals ja que podien presentar-se a enllaços sindicals en empreses on el 10% de la plantilla fossin menors de 18 anys –si passaven de 10 treballadors– o si fossin més de 25.¹² Tenia un sentit especial tenint en compte que hi havia la figura de l'enllaç sindical juvenil (a partir dels 18 anys ho podien ser representants de tots els treballadors), que durant uns anys va ser la pedrera del futur sindicat.

Durant un temps existeix la "intersindical juvenil"¹³ i a finals d'agost de 1977 es crea el "grupo de jóvenes de CCOO".¹⁴ L'octubre de 1978 es constitueix "La secretaria de jóvenes de CCOO de Sabadell" amb 5 militants de la JCC.¹⁵

L'oposició juvenil als instituts L'Escola Industrial

Encara que hi ha antecedents de lluites a l'Escola Industrial més reculades en el temps, com una manifestació d'estudiants pel carrer de les Valls l'1 de maig de 1970¹⁶, el cert és que el punt d'arrencada de les grans mobilitzacions estudiantils sabadellenques es situa, probablement, al curs 1972-1973.

Ja al gener hi havia una gran presa de consciència col·lectiva que podem seguir per la revista *Nuestra Revista*. Al número 1, hi podem trobar tota una declaració de principis:

"En la Escuela existe una revista llamada 'Avance' en la que sólo salen cosas que les gusta a la dirección, en la que todos los escritos deben pasar por la censura del director y en la que los alumnos no nos dejan participar ni dar nuestra opinión. En esta Revista se hacen 'preciosas' entrevistas al Jefe de Falange, al Alcalde, al Director de la Caja de Ahorros, se nos dice que los alumnos debemos ser obedientes y estudiosos y otras sandeces por el estilo."¹⁷

Podem resseguir també l'ambient que s'hi respirava:

"Profes que hacen historia"

"Los electrónicos tenemos un profesor que es incompetente. Me refiero al Sr. Hernández. [...] parece que se cree que estamos en el ejército. [...] desconoce el fun-

cionamiento de muchos de los aparatos de medidas que se usan normalmente. [...] También en administrativo tenemos al Sola, que sabe mucho francés, pero que es un hombre que cuando llega la clase de francés nos explica la vida, sus grandes hazañas, se hace el fanfarrón delante de las alumnas, se nos pone a hablar de Dios y de que el capitalismo es un productor del pueblo y que si no fuera por ellos no podríamos vivir [...] No queremos a los profesores de lengua, política y religión que nos ponen: Urzaiz, León, Gómez Barceló y compañía. Gente que solo nos dice mentiras, que estamos en el mejor país del mundo.”¹⁸

I en quines condicions s’educava en la formació professional sabadellenca:

“¡Y qué taller!” [...] “En Artes Gráficas tienen una maquinaria tan antigua que ya no se usa en ningún taller. [...] Pero quizás los que peor se encuentran sean los textiles. No solo hay máquinas de cuando mi abuelo usaba chupete si no que además no funciona ninguna...”¹⁹

A més reclamen un local, tenir “secretarios” (delegats de classe) i denunciaven que els alumnes paguen deu vegades més que a Terrassa.²⁰ En aquest ambient el conflicte no tarda a arribar. Resseguiem extensament els esdeveniments perquè ens mostren el testimoni d’una protesta en els darrers anys de la dictadura i dels conflictes que pocs mesos més tard es desenvoluparan a tots els altres instituts locals. Primer presentarem la ressenya de la revista dels estudiants de l’escola i després a la revista de la UJCE. *Nuestra Revista* ho explica en un extens article titulat “La actuación de la policía”:

“Ahora vamos a tratar unos hechos: la detención de algunos de nuestros compañeros por la policía y la actuación de la misma durante los 15 días de huelga.

“El jueves día 22, las clases diurnas terminaron las clases media hora antes de la hora normal de salida. Poco tiempo después (cinco o diez minutos) llegaron allí algunos componentes de la policía (armadas, seis sociales encabezados por García). A partir de las 6 fueron llegando, como es normal cada día, los alumnos de las clases nocturnas (y también grises). Los alumnos sin gritar, sin decir prácticamente nada se fueron quedando en el patio sin entrar a clase.

“[...] entró la policía en el recinto escolar diciéndoles que si no entraban en clase o no se iban a sus casas, les obligarían utilizando la violencia. [els alumnes] “...retrocediendo hacia el patio interior de la escuela. La policía siguió tras ellos. [...] El que mandaba el grupo de la policía al estar los alumnos todos delante del edificio y negándose éstos a entrar, hizo cargar a la policía, huyendo el gran número de alumnos que había (que no rebasaban en su mayoría los 18 años). Los alumnos al salir corriendo por las calles formaban grupos dispersos. Al observar que la policía iba otra vez a los sitios donde había posibles alumnos de la Escuela Industrial. Los alumnos se retiraron a las calles alrededor de la Escuela, estando por los alrededores, hasta que al cabo de un tiempo optaron por irse a sus casas, dirigiéndose hacia el Paseo Primo de Rivera. Cosa lógica pues la mayor parte de los alumnos de esta escuela son obreros y residen en los barrios o localidades vecinas, y todos los autobuses salen de este Paseo. [...] Llegó la policía y empezó a pegar con las porras y a pedir carnets de identidad y a hacer detenciones entre los posibles sospechosos. [...] El resultado fueron numerosos detenidos, quedando al final 7 (seis chicos y una chica), cinco de ellos menores de 18 años. Uno de los detenidos era de la Escuela de Comercio, prueba de las detenciones que hicieron la policía a tontas y a locas. Todos ellos estuvieron detenidos desde el jueves hasta la noche del martes, estando incluso algunos días en la prisión provincial de Barcelona, la Modelo. Al parecer

8 *Ibíd.*, p. 28.45.

9 *Ibíd.*, p. 28.45-28 46 i 28.50.

10 *Unión Joven*, (maig de 1974) i *Unión Joven* (juny-juliol de 1974), p. 8.

11 *Unión Joven*, (juny-juliol de 1974), p. 5.

12 *Unió Jove*, any V, nova època, núm. 1 (20 de maig de 1975), p. 10.

13 AJS, *Informe de la comisión de movimiento obrero de la JCC de Sabadell*, 2.05.1979, 18 f. fotocopiats, p. 1.

14 *Ibíd.*

15 *Ibíd.*, p. 3.

16 A. CASTELLS, *op. cit.*, vol. VI, p. 28.45 i 28 46.

17 *Nuestra Revista*, núm. 1 (gener de 1973), p. 1.

18 *Ibíd.*, p. 5.

19 *Ibíd.*, p. 7.

20 *Ibíd.*, p. 4.

acusados de 'manifestación no pacífica' y nadie sabe a cuento de qué de 'propaganda subversiva' (en este día no se tiró ninguna hoja). El resultado según parece es que de estos detenidos, 4 de ellos están procesados y están citados a responder al Tribunal de Orden Público de Madrid de estas acusaciones.

"A la próxima semana, el lunes día 26, hubo otra muestra criminal de la policía. Al ver estudiantes congregados dentro del recinto de la escuela, estando charlando y discutiendo los problemas que habían en la escuela, entró la policía en el recinto de la misma volviendo a emprenderla a palos con los alumnos, retirando carnets y deteniendo a un chico inválido, que para ellos era una presa fácil, y a una chica.

"El martes estando unos cuantos alumnos de la Escuela, en el recinto de la antigua casa de la Caridad, se presentó la policía con dos coches patrullas, motorista un jeep y un 1.500 cargados hasta los topes de grises dispuestos a coger a todos los que parecían sospechosos. A 3 compañeros los tuvieron hasta el sábado (ingresaron también en la Modelo).

"Todas las acciones que han llevado a cabo han venido siendo dirigidas por García, jefe de la social. Este señor es el que ha causado todos los problemas y no ha tenido consideración con nadie. Su trabajo durante estos días ha sido el de ir señalando con el dedo a quien le parecía a él, para que le detuvieran, perjudicando de esta manera a algunos compañeros, teniendo en cuenta que estos alumnos son obreros y están trabajando en las empresas, que por culpa de la policía pueden ser despedidos sin ninguna razón."²¹

Podem veure també detalladament l'actitud del professorat de l'escola. És una paradoxa que puguem trobar testimonis tan detallats en una situació de clandestinitat. De fet, un cop traspassat el límit del sistema, ja no hi ha por d'escriure amb plena llibertat:

"Conducta del profesorado durante los días de huelga."

"El comportamiento del profesorado durante estos días de huelga ha sido, en su mayor parte, deplorable, con lo cual han demostrado que las quejas que se tienen de ellos son justificadas.

Los Srs. Blanco y Rincón actuaron como lo que son, policías, dando nombres y haciendo listas negras de los alumnos más destacados y entregándolos al comisario García.

"La Srta. Aris trató de revolucionarios a los que luchaban por una causa justa. Se negó a aplazar una evaluación subiendo mucha gente a clase con la promesa de buenas notas.

"El Sr. Solá ¿Qué se puede esperar de un profesor que pertenece a la guardia de Franco y que el año pasado durante los días de huelga llevaba una pistola encima, la cual enseñaba a los alumnos? La respuesta es muy sencilla: denunciar a nuestros compañeros a la menor oportunidad e incluir policía en una reunión de secretarios.

"Entre los profesores que más represalias han tomado contra los alumnos por los pasados conflictos tenemos al Sr. Hernández.

"A esta serie de profesores les pedimos que dimitan, o que la dirección los cambie."²²

Podem resseguir també el conflicte a partir de la informació que trobem al portaveu de la UJCE, *Horizonte*.²³ Deuria ser molt important en el context de l'època ja que l'espai que la revista espanyola li dedica és molt ampli: ocupa tota una pàgina i té com a títol: "Escuela Industrial. 4.000 a 5.000 alumnos. Lucha y victoria en Sabadell". El dia 20 de febrer fan una assemblea. El 21 fan vaga al nocturn. Són 60 joves. Reivindiquen un seguit de coses com la gratuïtat de l'escola o el dret de fer assemblees. Dins i fora hi ha policies i "socials". Els policies carreguen al pati, els alumnes se'n van cap a la plaça Vella i quan intenten fer una manifestació els policies tornen a carregar. El dia 22 continua la vaga. La policia carrega dins l'escola. Es concentren a la plaça de Granados. 300 joves comencen la manifestació. La policia carrega i els alumnes responen a cops de pedra. Hi ha cinc joves ferits, un dels quals, per un cop de porra, és atès a la Clínica Santa Fe. Es fan 7 detencions. El dia 23 continua la vaga. En una assemblea celebrada al pati, s'acorda continuar la vaga. Els 7 detinguts han estat traslladats a la Model. Dia 26,

continua la vaga, una comissió d'alumnes demana a la direcció que gestioni la llibertat dels detinguts. Dia 27, continua la vaga i es fa una altra manifestació.

"En la sesión del Ayuntamiento hay un gran escándalo cuando unos concejales piden que la policía no inter venga en los asuntos de la Escuela Industrial y que los alumnos detenidos sean puestos en libertad. Se pide que los que estén de acuerdo con esta petición que levanten la mano. El alcalde Sr. Burrull, está indignado exclamando: 'hasta donde vamos a llegar!' Y en medio de una gran confusión y jaleo triunfa la mayoría para interceder a favor de los alumnos detenidos."

El mateix dia alguns detinguts són posats en llibertat. El dia 28 continua la vaga, s'asseuen al pati.

"Una comisión se dirige a la dirección, pero al opus deista Rodó le interesa más saber quienes son los dirigentes de la huelga. La Comisión le responde que el verdadero responsable de la situación es él. No se consigue nada. La policía disuelve la asamblea que estaba reuni da mientras la comisión se entrevistaba con el Rodó."

"Día 1 de marzo. La dirección cierra la Escuela porque, dice: 'Es el día de la tortilla'."

"El día 2 de marzo Rodó convoca a los jóvenes alumnos a una reunión en la sala de Juntas. Los jóvenes dicen: 'No cabemos todos. La reunión en el patio'. Y así se hace. Los jóvenes piden a la Dirección que se les facilite el Teatro 'La Farándula' para hacer una asamblea el día 5. (Este Teatro es del Ayuntamiento). Rodó dice que está de acuerdo y que además intercederá cerca del patronato de la Escuela Industrial y del Ayuntamiento para que ceda el Teatro."

A las 20 horas 30 se había convocado una manifestación. Pero sobre las 20 horas, un grupo de la Liga Comunista que tenía que participar, sin esperar la hora convenida, reúne unos cuantos adelantados, lanza sus hojas y empieza la manifestación. En total se reunieron unos 50 jóvenes. A las 20 horas 30 hay muchísimos jóvenes en el lugar para manifestar, pero ya se han concentrado una cantidad enorme de grises y policías cosa que hace imposible que más de 400 alumnos que se habían concentrado puedan manifestarse. ¡Son las cosas de los 'izquierdistas'!

"Este mismo día Rodó va a visitar al Alcalde Burrull para plantearle lo de la asamblea del Teatro. Y éste le dice a Rodó: 'Que está loco si cree que va a obtener permiso para que los jóvenes se reúnan en La Farándula'."

"Día 5 a las 8 de la noche, cerca de 400 jóvenes están a la puerta del Teatro para realizar la asamblea. Los grises los disuelven. No hay más incidentes."

"Día 6 y 7 continúa la huelga."

"Día 8 la dirección comunica a los alumnos que está de acuerdo con la mayoría de las reivindicaciones y que pedirán al Ministro de Educación y Ciencias, que:

- 1) Que la Escuela dependa del Estado, cosa que permitirá que haya profesores competentes.*
- 2) Disminución del precio de la matrícula.*
- 3) Mejoras del material de prácticas. Y otras reivindicaciones."*

235

El dia 8 els alumnes tornen a les classes i comuniquen que si no posen en llibertat els detinguts tornaran a la vaga el dia 12. El dissabte dia 10 de març són posats en llibertat.

"La vaga durà 15 dies. Els ingressats a les presons de Barcelona foren en total 10. A dos, acusats de desordres a l'Escola, se'ls imposà un any de presó, i a una noia, 4 mesos." També fou detingut portant fulls volants Josep M. Riera, membre del Comitè d'Estudiants de Sabadell i professor de l'Escola Industrial.²⁴

El març, *Nuestra Revista* celebra la "gran victòria"²⁵ i detalla un seguit d'assumptes que queden pendents per a posteriors reivindicacions:

"¿Qué es lo que pedimos?"

Un local recreativo y cultural para los alumnos.

Autonomía y representatividad de los secretarios.

Clases sobre temas sociales, políticos y económicos.

Que se cambien los profesores autoritarios e incompetentes.

21 *Nuestra Revista*, núm. 2 (març de 1973), p. 9 i 10.

22 *Ibidem*, p. 6-7.

23 *Horizonte*, any XI, segona època, núm. 4 (abril-maig de 1973), p. 3.

24 A. CASTELLS, *op. cit.*, vol. VI, p. 29.16-29.17.

25 *Nuestra Revista*, núm. 2 (març de 1973), p. 1.

Que se resuelvan de cara al año próximo todos los problemas económicos: que paguemos lo mismo que en Tarrasa y Barcelona (10 veces menos que lo que hemos pagado este año) que tengamos un taller en condiciones. Que la escuela se preocupe de buscar trabajo a los alumnos.

Asistencia de los secretarios a las reuniones de evaluación."²⁶

Aconseguïen rebaixar la matrícula de 3.000 pessetes a 500.²⁷ Mentrestant el batxillerat a l'EI costava el següent: 4t curs diürn, 15.000; el cinquè i sisè nocturn, 12.000, i l'EGB, 9.000.²⁸ Els estudiants no s'estaven, però, de fotre's de les autoritats sabadellenques del moment:

"Hace unos días salía en el Diario de Sabadell que al Inspector de Policía Ángel Ignacio García García le era impuesta una medalla en el curso de una cena en la que asistieron el Alcalde, los representantes del Sindicato, de la Cámara de Comercio, del Gremio de Fabricantes, el Rector de la Universidad Autónoma, etc., etc. En resumen, todos los que mandan."²⁹

Els anys següents el malestar estudiantil continuava i també la conflictivitat. Entre l'any 1972 i el 1974 un informe de la JCC³⁰ ens parla de diverses formes de repressió:

"[...] control que se realiza a través de los profesores y de la dirección, llegando a expedientes disciplinarios, expulsiones y, en ocasiones, a la represión policíaca."

En aquesta època l'organització estudiantil era formada per una coordinadora de "comisiones de centro". En relació a les jornades de lluita d'entre el 12 i el 20 de desembre (1974?) parla d'actituds avantguardistes i del "poco aprovechamiento de los medios legales" i es critica:

"no partir de las reivindicaciones propias y concretas". A l'Escola Industrial (curso pasado) la organización de la EI no se reducía a los 10 que se reunían cada semana sino [...] los doscientos que se reunían en asamblea [...]."

Per sortir d'aquest avantguardisme poc mobilitzador proposen la creació d'una estructura democràtica de delegats i assemblees de curs.

Les institucions responsables de l'Escola Industrial: Ajuntament, Gremi de Fabricants, Cambra de Comerç, Banc de Sabadell, Centre Metal·lúrgic i Caixa d'Estalvis no semblen sortir gens ben parades de la seva gestió en el marc del patronat de l'escola. De fet, se'n volien desfer.³¹ L'any 1974 troben un comprador, l'OS (Organización Sindical). El 16 de juliol de 1975, en plenes vacances, es signa un acord en què l'Ajuntament ven l'EI per 29.475.000 pessetes. Andreu Castells diu que si hagués estat de 40 milions hauria estat un regal segons els preus del moment. Sembla que pretenien especular-hi. "Seguint els acords amb l'OS, el patronat de l'Escola va decidir suprimir l'ensenyament d'EGB i Batxillerat el curs 1974-75, deixar els alumnes al carrer i rescindir el contracte d'uns 30 professors."³²

La generalització de les protestes

L'Institut Pau Vila, el Ferran Casablanca, l'Arrahona-Egara i l'Escola Industrial són, juntament amb algunes grans empreses i els centres juvenils als barris, les institucions on la lluita per la llibertat –creació d'espais de llibertat, en el llenguatge de l'època– anava més avançada.

Tenim referències que l'any 1972 la JCC intenta sortir d'actituds d'extrema radicalitat en la lluita a l'ensenyament. En un article titulat "Bachilleres: perspectivas cara al nuevo curso" es deia que "Con los cócteles, con los comités clandestinos, con las coordinadoras fantasmas... no vamos a ninguna parte".³³ La repressió d'estudiants d'ensenyament secundari era un fet en l'escala nacional. L'any 1973 la revista *Jove Guàrdia* se'n fa ressò en el seu editorial:

*"Destacan por su intensidad, las detenciones de alumnos de diferentes cursos e institutos de Barcelona, jóvenes de 16, 17 años que han sido torturados por los sádicos de la BPS. En los interrogatorios los 'sociales' utilizaron barras de hierro con las que golpeaban los riñones de los detenidos."*³⁴

A la revista local es dedicava un monogràfic a la qüestió. Es tracta d'un manual complet de quin és el projecte del govern, dades comparatives amb països europeus i formes de mobilització de professors, alumnes i pares.³⁵

El 17 de gener de 1973, a l'Institut Arrahona-Egara es fan protestes per l'augment del preu del transport d'autobusos, que acaben amb una manifestació per la carretera de Terrassa. A l'alçada de la Riereta la policia reprimeix els estudiants amb força.³⁶ Vegem la versió que ens en dona *Unió Jove*:

*"Instituto Arrahona-Egara. Diurno asamblea a las 8,30 (1.000...). A las 10 h. 'marcha' hacia Sabadell por la carretera (2 km) enfrentamiento con la policía en mitad de la carretera, se reagrupan en Sabadell juntándose con los del instituto del centro. Manifestación y carga de la policía deteniendo a varios de ellos que más tarde son puestos en libertad."*³⁷

El dia 4 d'abril de 1974 tornen a tallar la carretera.

A l'Institut Pau Vila, la direcció de Simone-Andrée Fidan, una directora addicta al règim, acomiada el curs 1972-73 9 professors. L'any següent (1973-74) es redueixen en 150 places les 300 del darrer curs de nocturn.³⁸ Van caldre moltes vagues, moltes pintades, moltes assemblees, molts fulls volants, molts adhesius ("Fidan, fot el camp"), moltes corredisses, molts alumnes expulsats i expedientats i moltes visites de la policia, alertada per unes autoritats acadèmiques desbordades pels joves.³⁹ Els estudiants, però, fan tasques a dins els instituts per tal d'aconseguir-ne el control. És un tipus d'informació que se'ns escapa, però que de vegades un sol testimoni és significatiu. Ens referim a l'intent dels estudiants de controlar les Juntes d'Avaluació.⁴⁰ La supervivència dels estudis de batxillerat nocturn era un problema general. En un article titulat "La supresión de los nocturnos" es diu:

*"Casi al mismo tiempo (que es vol liquidar el nocturn a l'Escola Industrial) la directora de Pau Vila amenazaba con cerrar el nocturno el próximo curso [...]"*⁴¹

També al col·legi Ribot i Serra –amb 850 nens– hi ha conflictes; *Unió Jove* denuncia.⁴² El Ribot i Serra depenia de l'ICE de la UAB.

"A principios del curso pasado 1972-73, el ICE se hizo cargo de la escuela; al finalizar el primer curso como el profesorado no podía aguantar las contradicciones creadas por el ICE, fue despedido en su totalidad."

Continua denunciant que els pares paguen en con-

cepte de material 150 pessetes mensuals i que l'ICE envia tard aquest material no per a nens. S'acusa directament el Sr. Noy i la directiva de l'ICE: "Noy, Pallach, Grifoll, García López...". Un dia que van al centre, els esperen 350 pares, "*teniendo que abandonar la escuela entre abucheos*". S'acusa també la directora del col·legi, Nicanora Mura.

Són retalls del tracte que el règim franquista donava a l'educació i de la reacció cívica democràtica dels estudiants que vinculaven directament la conquesta de la democràcia amb la conquesta de l'educació pel poble.

L'any 1976, la JCC critica el sistema d'elecció dels directors d'institut:

"El Ministeri dóna a elegir al claustre una terna, llavors d'aquesta terna es designa el director, que generalment és el típic reaccionari, doncs és gairebé impossible que no n'hi hagi cap a la terna."

237

I es critica que es torni a escollir Simone Fidan al Pau Vila i Guri Billar a l'Arrahona.⁴³

26 *Ibíd.*, p. 4.

27 *Nuestra Revista*, núm. 4 (octubre de 1973), p. 3.

28 *Ibíd.*, p. 7.

29 *Nuestra Revista*, núm. 3 (juny de 1973), p. 6.

30 AJS, *La lucha de masas y el movimiento de bachilleres y de la Escuela Industrial*, CL Sabadell de la JCC, 7 f. ciclostil, 1974?

31 A. CASTELLS, *op. cit.*, vol. VI, p. 29.16 i 29.17.

32 *Ibíd.*, p. 29.22 i 29.23.

33 *Jove Guàrdia*, II època (octubre de 1972), p. 8.

34 *Jove Guàrdia*, núm. 3 (maig-juny de 1973), p. 3.

35 *Unión Joven*, (abril de 1974), extra sobre la selectivitat.

36 A. CASTELLS, *op. cit.*, vol. VI, p. 29.24.

37 *Jove Guàrdia*, núm. 1 (30 de gener de 1973), p. 7.

38 A. CASTELLS, *op. cit.*, vol. VI, p. 29.24.

39 Jordi SERRANO, "Quan Sabadell era jove. Cròniques de la transició (6)", *El 9 Nou*, 1.12.1995, p. 8.

40 AJS, Pau Vila. 17 de març de 1975. Carta d'alumnes de 6è curs que demanen que dos representants assisteixin a les reunions de la Junta d'Avaluació del curs. 2 f. mecanografiats.

41 *Unión Joven* (juny-juliol de 1974), p. 10.

42 "Ribot i Serra. Dictadura y educación democrática", *Unión Joven*, (juny-juliol de 1974).

43 Pau CLARIS, "Les eleccions de directors als INEM", *Unió Jove*, any VI, núm. 4 (maig de 1976), p. 7.

La reacció davant l'execució de Salvador Puig Antich.
2 de març de 1974

La conflictivitat va en augment. És molt difícil poder expressar amb detalls i d'una forma homogènia com es desenvolupaven els conflictes als instituts sabadellencs. Passem a exposar dos exemples de l'ambient que es vivia en aquests anys. En primer lloc les reaccions davant l'execució de Salvador Puig Antich i en segon lloc sobre la vaga contra la selectivitat organitzada dos mesos més tard. Abans, entretant i, sobretot després, les vagues, les manifestacions, les assemblees, etc., són un no parar. Creiem que amb aquests dos exemples, dels quals en farem una exposició detallada, es poden comprendre aquests canvis generals dels joves sabadellencs i ens donen fe dels que no en tenim cap testimoni escrit. El febrer de 1974, la JCC va fer una campanya per "Salvar la vida de Salvador Puig",⁴⁴ executat el 2 de març de 1974 i que va generar moltes activitats de protesta. En l'editorial d'*Unió Jove* es parla dels 400 detinguts a Barcelona la setmana posterior.⁴⁵ Davant l'assassinat de Salvador Puig Antich els estudiants es mobilitzen. Seguirem el que passa durant tota la setmana a partir del testimoni de la revista *Unió Jove*.⁴⁶ Veurem les activitats de protesta a l'Arrahona-Egara diürn, l'Arrahona-Egara nocturn, el Pau Vila diürn, el Pau Vila nocturn, el Vidal i Barraquer nocturn, el Ferran Casablanca i l'Escola Industrial.

Es fan assemblees, vagues, talls de carreteres, es participa en els actes generals, es fan manifestos, cartes a l'opinió pública, etc. Es pot llegir les dificultats que troben els alumnes a dins els instituts i la presència constant de la policia.

Arrahona-Egara diürn:

Dilluns: es fa una assemblea a l'hora del pati.

Dimarts: es torna a fer assemblea i es decideix fer vaga els dos dies següents.

La participació és massiva.

Dimecres: la vaga és total. Apareix la guàrdia civil i els grisos (55 amb 9 cotxes).

Dijous: assemblea, es decideix fer vaga avui i demà. Apareix la policia.

Divendres: assemblea, vaga i es redacta un manifest.

Arrahona-Egara nocturn:

Dimarts: assemblea, es decideix fer vaga tota la setmana.

Dimecres: es fa assemblea i es talla el trànsit a la carretera de Terrassa.

Dijous: assemblea en què es decideix redactar una carta a l'opinió pública en contra de la pena de mort.

Divendres: assemblea i vaga. Molts van al funeral a Terrassa.

Pau Vila diürn:

Es fa assemblea i vaga quasi tota la setmana:

"Es de destacar el papel que han jugado los delegados que han sido los que han impulsado la lucha..." "La dirección se ha mostrado en una actitud represiva en contra de cualquier actividad, impidiendo el desarrollo normal de las asambleas, prohibiéndolas. Se ha comportado como una auténtica fascista."

Pau Vila nocturn:

Dilluns: es fa assemblea; el cap d'estudis hi posa pegues. Se'n fan dues, la primera 4t i 5è i la segona 6è i COU. Es decideix fer dos dies de vaga. Hi assisteixen el 75% dels alumnes.

Dimecres: assemblea i vaga.

Dijous: l'Institut es tanca i només hi ha tres professors.

Divendres: es fa classe, però falta la meitat dels alumnes.

Vidal i Barraquer nocturn:

Dilluns: s'intenta fer una assemblea, però un professor ho impedeix, aduint que és millor discutir el tema a les classes.

Divendres: en una de les dues classes es reparteix el manifest de la UAB, la homilia d'Añooveros i una carta del Col·legi d'Advocats.

També hi va haver assemblees i vaga al Ferran Casablanca i en col·legis religiosos i acadèmies. A l'EI només es va fer una assemblea minoritària.

La manifestació contra la selectivitat.

9 de maig de 1974

Hi va haver una convocatòria de vaga general de batxillers a Catalunya el 9 de maig de 1974. La "[...] *H.G. del 9 de mayo fue un éxito total... [...] por la*

*importancia de la movilización (40.000 bachilleres en toda Catalunya...”*⁴⁷

La revista de la JCC local *Unión Joven*⁴⁸ informa que 1.500 persones es manifesten i que 5.000 han fet vaga. Es tracta d'estudiants de 4t, 5è, 6è i COU. Es recullen firmes, es fan manifestos, lectures i discussió de textos i es fan assemblees massives. Van parar, diürns: Arrahona-Egara, Pau Vila, Ferran Casablanques, Vidal i Barraquer, Sant Nicolau, Franciscans, Viladoms, Escola Industrial (4t); nocturns: Arrahona-Egara, Pau Vila, Vidal i Barraquer, Franciscans, Viladoms, Escola Industrial (batxillerat i formació professional), Taulé Viñas i l'Institut Social de la Mujer. Es detallen les activitats a cada lloc durant tota aquella setmana.

A l'Arrahona-Egara:

“La dirección se niega por dos veces a que se reúnan los delegados para tratar sobre la selectividad ya que son problemas extraacadémicos (!) y hay que pedir permiso a Delegación.”

La manifestació del dia 9 comença a les 8 de la tarda. La gent es va concentrant a la plaça de Sant Roc, hi ha policia i BPS que demanen carnets i fan obrir bosses. Es corre la veu que la gent vagi a la plaça de l'alcalde Marcet:

“Es impresionante la gente que hay. Nunca en Sabadell habíamos visto tanta gente junta en un acto como éste.”

Tornen cap a la plaça de l'Ajuntament.

“La policía está un poco confundida y sin saber qué hacer, va siguiendo la marcha por la otra acera. [...] Son las nueve y los ánimos siguen muy altos. Son más de 1.500 los que participan en la marcha. Algunos se pierden, pero una buena parte sigue adelante. Se pasa por delante de la comisaría, con la seguridad que da la unidad, al 'ser tantos', se sigue por la Rambla y se llega casi al final, donde había el paso a nivel.

“Son las 9'30. Ha habido retiradas de carnets i algún detenido, entre ellos tres curas,⁴⁹ que más tarde serían puestos en libertad. Nadie pasaría la noche en comisaría.

“Mientras se producía la marcha, un padre de la Asociación de padres del Pau Vila y varios estudiantes

fueron a entregar las cartas con las firmas al Ayuntamiento, donde fueron recibidos por el alcalde y el delegado de cultura, entrevista que durará casi una hora.

“Gran victoria de la juventud estudiantil de Sabadell, de todo el pueblo. Este es el camino.”

El dia 10 es fa una manifestació contra la selectivitat a Ca n'Oriac.

És una explosió antifranquista dels joves sabadellencs. Estem davant d'un dels moments més importants de la represa democràtica de Sabadell i de la irrupció d'una nova generació de ciutadans joves que expressen sense embuts les seves ànsies de llibertat. Els organitzadors eren conscients del que significava aquella mobilització:

*“El pasado día 9, la juventud estudiantil de nuestra ciudad protagonizó una de las más importantes y masivas que han tenido lugar en Sabadell desde la guerra civil.”*⁵⁰

El PSUC, en un full volant, també n'era conscient:

*“En una de las acciones más importantes y más masivas que ha realizado el pueblo de Sabadell desde la guerra civil.”*⁵¹

La reacció de les forces repressives abona precisament la idea de desconcert amb què afrontaven els nous temps i els evidents canvis en la consciència ciutadana. La Dirección General de Policía va mostrar el seu descontentament al comissari de Sabadell perquè no es va dissoldre la manifestació i “*se la dejó tanto tiempo sin hacerlo*” i perquè “*no se ha sancionado a los sacerdotes*”. Per primer cop es portava una carta conjunta a l'alcalde i per primer cop parava i es manifestava tot l'ensenyament secundari.

44 *Jove Guàrdia*, núm. 2, any IV (20 de febrer de 1974).

45 *Unión Joven*, (març de 1974), p. 1.

46 *Unión Joven*, (març de 1974).

47 *Jove Guàrdia*, núm. 3, any IV (18 de juny de 1974).

48 *Unión Joven*, (maig de 1974), p. 1-4.

49 Jordi Trepà i Carles Casademunt, sacerdot escolapi i de la Concòrdia, respectivament. A. CASTELLS, *op. cit.*, vol. VI, p. 29.27.

50 *Unión Joven*, (maig de 1974), p. 1.

51 AJS, *Contra la selectividad*, 13 de maig de 1974, PSUC, 2 f. editats en ciclostil.

Rodolfo Martín Villa envia una carta a la Jefatura Superior de Policía queixant-se del tracte donat als manifestants. Fa referència al fet que amb el comisari Juan Ignacio García García aquestes coses no passaven: “*Sería conveniente un toque al actual comisario jefe*”.⁵²

La Junta de Delegats

240

A iniciativa de la JCC, es va anar organitzant la Junta de Delegats de Sabadell. Els delegats s'escollien democràticament a les aules i els representants d'instituts, a les assemblees generals. Era una activitat il·legal. Per tant, era una activitat oberta als instituts i clandestina fora de les aules. La gosadia, pròpia de joves, va fer que es sol·licités una sala a l'Ajuntament franquista. Desconcertats pels esdeveniments van cedir-ne una al primer pis; des d'allí es convocà una jornada de vaga.⁵³ Els principis de la Junta de Delegats queden exposats en un full molt repartit el curs 1974-1975,⁵⁴ en què sota el títol de “No a la selectivitat” s'exposen un seguit de reivindicacions: “Entenem la selectivitat com un procediment per tal de negar la cultura a les classes menys privilegiades, durant tot el procés educatiu.” Es reclama un “ensenyament mixt, pràctic, científic, gratuït, laic i obligatori.” I exigeix el “Dret de reunió, expressió i associació.” “Català a l'escola” i l’“Abolició de la FEN”. Joan Claris, en l'article “Batxillers”, fa una valoració de la Junta de Delegats de Sabadell:

“La Junta de Delegats es presenta com una alternativa a les Comissions de Batxillers, [...] és legal i representativa, vol un [...] ensenyament científic, democràtic, laic, obligatori i gratuït.”⁵⁵

La irrupció pública de la Junta de Delegats no deixa de sorprendre'ns i és força espectacular ja que a més d'impulsar moltes vagues i mobilitzacions al mateix temps és capaç fins i tot de muntar un sopar amb l'alcalde:

“*En casi todos los periódicos de Barcelona –aquí es como si no tuviésemos– se ha publicado el comunicado de la Junta de Delegados referente a su cena y entrevista con el alcalde, en donde se expusieron todas las reivindicaciones que afectan a los estudiantes de Enseñanza Media y Formación Profesional.*

Una de las cuestiones más importantes es que se ha conseguido reconocer oficialmente la Junta de Delegados y la estructura de delegados existente en cada centro. [...] Ahora de lo que se trata, es de conseguir que el Ministerio reconozca oficialmente este derecho para el próximo curso.”⁵⁶

És així com l'any 1975, les mobilitzacions d'estudiants de febrer i març a Barcelona, Sabadell, Terrassa, etc., són protagonitzades per estructures paralegals a partir dels delegats de classe.⁵⁷ La JCC impulsa, doncs, el moviment de delegats i juntament amb la crítica a la selectivitat proposa la gestió democràtica dels centres. El creixement de l'organització es fa evident: “*Nuestra organización de bachilleres se va multiplicando constantemente.*”⁵⁸

El novembre de 1976, la JCC de Sabadell presenta en el I Ple de l'organització un embolicat i extens informe “*Sobre la organización de la JCC en bachilleres*” en què ens informa que hi ha un comitè de batxillers que “*...es algo nuevo que empieza a funcionar*”.⁵⁹ És l'òrgan intermedi entre CL i cercles⁶⁰ i es coordina amb una Comissió Nacional de Catalunya de Batxillers.⁶¹ Es plantegen acabar el curs 1976-1977 amb “[...] *al menos 75 (con posibilidades de ser 100).*”⁶²

La JCC en l'antifranquisme sabadellenc

La dinàmica general i els moviments juvenils

Acabem d'analitzar com els joves –als barris, a les empreses i als instituts– reprenen l'activitat democràtica a la ciutat. Ara analitzarem com tot aquest esforç acaba convergint.

La JCC participa l'any 1971 en la sessió constituent de l'Assemblea de Catalunya,⁶³ l'organització sabadellenca en fa propaganda en els seus fulls volants fins i tot abans de la constitució de l'Assemblea Democràtica de Sabadell (ADS).⁶⁴ La revista local es fa ressò de la detenció a Sabadell de 67 persones de l'AC en la reunió del 8 de setembre de 1974 a les escolàpies:

“*67 detenidos en Sabadell.*

“*Las fuerzas represivas –Policía armada, policía municipal, y como no, los mercenarios de la B. I. S.– haciendo alarde de un desprecio de los más elementales dere-*

chos del hombre, difícil de imaginar, acordonaron toda la zona que circunda el convento de las madres Escolapias y metrallera en mano empezaron a subir por los tejados allanando cuantas casas les vino en gana, sin tener orden judicial. Y para darle más 'emoción' al asunto, los desequilibrados que están al mando de la policía llegaron incluso a usar helicópteros.

"Como era de esperar, la cooperación del 'señor' alcalde con los 'servidores' del orden fue patente en todo momento tal y como viene siendo tradición.

[De les 67 persones, al cap de 72 hores en deixen lliures 50.] La gran ovación que se les tributó a la salida del juzgado fue la respuesta firme y palpable del pueblo de Sabadell."⁶⁵

L'any 1970 es crea El Comitè de Solidaritat de Sabadell. En formava part: la JCC juntament amb la Lliga Comunista "Encrucijada", PSUC, Comunitats Cristianes, Independents, Batxillers, Comissió Obrera de la Construcció.⁶⁶

El diumenge 27 d'octubre de 1974, al bosc de Togores, es constitueix l'Assemblea Democràtica de Sabadell. Castells explica que hi van participar:

"[...] fins a un total de 307 representants, comptant-hi 50 persones del servei de seguretat, les quals varen reunir-se sense que les forces repressives ho poguessin detectar."

El servei de seguretat era protagonitzat per 50 militants de la JCC. La qüestió era complicada perquè hi havia 300 persones i fins i tot algunes televisions europees. Era recent la caiguda de l'Assemblea de Catalunya a les Escolàpies. La policia no ho va detectar. D'entitats juvenils hi són presents: JCC, JGR i Comissions d'Estudiants de Batxillerat i Escola Industrial. Entre els nou membres del secretariat hi havia un representant de la JCC⁶⁷ que fins i tot en alguna ocasió havia estat el representant de l'ADS a l'Assemblea de Catalunya.⁶⁸ *Unió Jove*, al número d'octubre, n'anuncia la constitució i adjunta el manifest de l'ADS.⁶⁹

Inicis de la coordinació de l'antifranquisme juvenil

Ja en la primera conferència nacional la JCC, el 1973, intentava vincular la tasca del moviment juvenil a l'antifranquisme:

"El Movimiento Juvenil en Cataluña es una realidad creciente, insertado en el conjunto de los sectores populares en lucha contra el régimen."⁷⁰

Joaquim Fradera, un bon coneixedor dels engranats dels moviments juvenils, ens explica els prolegòmens de la coordinació juvenil catalana:

"El moviment unitari específicament juvenil començà tard. Fins a finals dels 60 i principis dels 70 no naixeran les setmanes de joventut, fins al 73, 74, 75 i 76 no sorgiran mobilitzacions unitàries entorn d'objectius juvenils (contra el decret d'acampades del govern, 3.000 joves a Montserrat; assegurades i manifestacions contra el tancament de centres juvenils, etc.)."⁷¹

De fet, tenim referències de trobades de 500 joves –8 d'abril de 1973– a Montserrat convocats per la Coordinadora de Centres de Barcelona⁷² i l'any

52 A. CASTELLS, *op. cit.*, vol. VI, p. 29.24 i 29.27.

53 Jordi SERRANO, "Quan Sabadell era jove...", *El 9 Nou*, 1.12.1995, p. 8; AJS, *II Conferencia JCC Sabadell*, 1975. JCC Sabadell, *Informe político*, 12 f. fotocopiats. Es diu textualment: "reuniéndose en el propio ayuntamiento".

54 AJS, *No a la selectivitat*, Junta de delegats, full ciclostilat.

55 *Unió Jove*, any VI, núm. 3 (abril de 1976), p. 5.

56 *Unió Jove*, any V, nova època, núm. 1 (20 de maig de 1975), p. 8.

57 *Jove Guàrdia*, núm. 3 i any V, nova època, núm. 2 (abril de 1975), p. 4.

58 *Unión Joven*, (26 d'abril de 1975), p. 3.

59 AJS, *Sobre la organización de la JCC en bachilleres*, Sabadell, 14 de novembre de 1976, informe al I Ple de la JCC Sabadell, 15 f., p. 4.

60 *Ibidem*, p. 6.

61 *Ibidem*, p. 11.

62 *Ibidem*, p. 15.

63 AJS, "Tesi 49 La nostra història", *II Congrés de la JCC*, 1980.

64 AJS, *La Asamblea de Catalunya y la Juventud Comunista*, Comité Local de Sabadell de la JCC, 4 f.

65 *Unión Joven*, (agost-setembre de 1974), p. 5.

66 A. CASTELLS, *op. cit.*, vol. VI, p. 29.9.

67 A. CASTELLS, *op. cit.*, vol. VI, p. 29.8 i 29.9.

68 AJS, *Actes de l'Assemblea Democràtica de Sabadell*, 10.11.1976 i 22.12.1976, f. fotocopiats.

69 *Unión Joven* (octubre-novembre de 1974), p. 7.

70 *Jove Guàrdia*, núm. 4 (agost-setembre de 1973), p. 2.

71 Joaquim FRADERA, "El moviment juvenil d'ahir i d'avui", *Treball*, 10.1.1980, p. 13.

72 *Horizonte*, any XI, segona època, núm. 5 (juny de 1973), p. 3.

següent (28, 29 i 30 juny de 1974) amb 1.200 joves.⁷³ Els joves sabadellencs no es queden enrere i el 6 d'octubre de 1974, 250 joves van a Montserrat per fer un homenatge al poble xilè. Organitzen la trobada: JOC, Grupos Cristianos, UES, Acadèmia Catòlica, Grups d'esplai, Batxillers, centres de Ca n'Oriac, Torroreumeu, la Creu de Barberà, etc.⁷⁴

El 20 de juliol de 1974 el govern va promulgar un decret amb el qual s'intentava controlar les activitats dels centres juvenils, de l'escoltisme i de l'esplai. La JCC de Sabadell analitza així el decret:

"Decreto sobre acampadas y excursiones. El gobierno contra los jóvenes.

242

"El régimen siempre ha tenido un miedo terrible a todo tipo de movimiento juvenil, y por lo tanto también al excursionismo. Desde que la O. J. E. fuera repudiada de todos por su carácter fascista entre la más profundas de las crisis, la dictadura perdió todo el control sobre el movimiento juvenil.

"Así pues, en un intento desesperado e impotente de recuperar el control del movimiento excursionista, la presidencia del Gobierno saca, el 20 de julio de 1974, sin consultar a nadie, un decreto sobre acampadas, excursiones y colonias, que sería digno de los mejores tiempos del nazismo.

[Es transcriu el decret:] *actualizar el decreto (de 1957) [...] con el fin de garantizar el orden público...*

Per a les activitats calia una autorització del... *Gobernador Civil de la Provincia!* I un informe de les *Delegaciones provinciales de la juventud o Sección Femenina*'

"[...] la respuesta a este impopular y folklorico decreto no se ha hecho esperar".⁷⁵

Es va fer una manifestació a la plaça de Sant Jaume de Barcelona amb 2.000 persones i una trobada amb 3.000 joves a Montserrat.⁷⁶ És la data clau de la confluència dels moviments juvenils i de la seva topada definitiva amb el franquisme.

A Sabadell es va fer una concentració el 2 de març de 1975, a la plaça de l'Alcalde Marcet, de més de 600 joves -1.000 segons *Unió Jove-*,⁷⁷ un diu-

La (limitada) de centre elion, controlada per mitjà mitjà de subdesarrol, és un problema de centre de problemes i amb d'objectes per subdesarrol.

Aquests problemes es reflecteixen en el centre treballa la granitat d'atenció i la d'atenció, en molts sentits, que aquest centre, per l'efecte. A l'intercanvi, el jove està tota a una profunda subdesarrol, que no té en compte la capacitat de l'atenció, amb les seves possibilitats educacionals: el centre, el contingut d'atenció i l'atenció que el treballador té a la formació professional i amb les seves a la formació, tant de la cultura com de la cultura.

Aquests problemes d'atenció que es troba de joves, que són el treball i en el treball, es troben en una situació de d'atenció.

Després de la (limitada) laboral, necessitem ocupar el nostre temps lliure, realitzant activitats culturals i recreatives. Necessitem una formació al més completa possible, que vali els dies de granitat alguna oportunitat. Ha a poder realitzar, organitzant les nostres activitats, les activitats que té a la seva disposició. Per això hem a organitzar, formant un grup de treball i de treball, amb d'atenció a l'atenció.

Per poder fer tot això es troba amb nombrosos dificultats: Quantes (limitada) oportunitats hi ha a cada torn de la nostra ciutat per poder practicar algun treball o estudi per a poder practicar algun treball? És que en practicar algun treball o estudi i el treball que té a la seva disposició.

Totes les grups i entitats juvenils tenen una vida molt pobre, per manca d'ajut material i econòmic per part dels organismes oficials. Com de l'ajut que rebem el nostre grup de treball o un grup d'ajut. No és així en el subdesarrol a cap grup juvenil, amb que, a més a més, se li dona una oportunitat d'atenció per realitzar activitats (d'atenció de treball per a fer treball, etc.)

En general, sobre quants dies de treball els organismes oficials als centres juvenils, grups d'esplai i altres grups que realitzen activitats per als joves i aquests dies no l'OJE, l'organització juvenil oficial, d'una ideologia ben definida.

Aquests problemes, i molts d'altres en què es troba cada grup i entitat juvenil, que són oficials i no oficials, no troben solucions efectives perquè els joves d'aveu no tenim veu ni vot.

A la joventut, moltes vegades no se li té en compte, ni tan sols per saber el que passa. Però no n'hi ha prou amb que la joventut, amb que li calen una solució per tal que la seva opinió pugui dir alguna cosa: per això calen organitzacions democràtiques juvenils.

En representants elegits democràticament que s'intenten formar des de les empreses, centres d'estudi i centres juvenils, es troben amb moltes dificultats per a la seva activitat.

Quina representativitat té el conjunt de la joventut de Sabadell dels organismes oficials i subvencionats de l'Ajuntament? Quines possibilitats tenim de nous-nos als representants dels diversos grups, centres i entitats juvenils de la nostra ciutat per parlar i discutir els nostres problemes i poder unir-nos per a solucionar-los?

Per tot això, necessitem, joves sabadellencs com a treballadors, estudiants o membres de grups i entitats juvenils, culturals i recreatives de la nostra ciutat, conscients dels problemes que què ens trobem i de la manca de participació i de representativitat que tenim dins dels diversos organismes oficials, creiem que per solucionar aquests problemes és necessari que la joventut pugui reunir-se i organitzar-se lliurement, cosa que no se podrà aconseguir sense la necessària democràticació del país.

La (limitada) de centre elion, controlada per mitjà mitjà de subdesarrol, és un problema de centre de problemes i amb d'objectes per subdesarrol.

Aquests problemes es reflecteixen en el centre treballa la granitat d'atenció i la d'atenció, en molts sentits, que aquest centre, per l'efecte. A l'intercanvi, el jove està tota a una profunda subdesarrol, que no té en compte la capacitat de l'atenció, amb les seves possibilitats educacionals: el centre, el contingut d'atenció i l'atenció que el treballador té a la formació professional i amb les seves a la formació, tant de la cultura com de la cultura.

Aquests problemes d'atenció que es troba de joves, que són el treball i en el treball, es troben en una situació de d'atenció.

Després de la (limitada) laboral, necessitem ocupar el nostre temps lliure, realitzant activitats culturals i recreatives. Necessitem una formació al més completa possible, que vali els dies de granitat alguna oportunitat. Ha a poder realitzar, organitzant les nostres activitats, les activitats que té a la seva disposició. Per això hem a organitzar, formant un grup de treball i de treball, amb d'atenció a l'atenció.

Per poder fer tot això es troba amb nombrosos dificultats: Quantes (limitada) oportunitats hi ha a cada torn de la nostra ciutat per poder practicar algun treball o estudi per a poder practicar algun treball? És que en practicar algun treball o estudi i el treball que té a la seva disposició.

Totes les grups i entitats juvenils tenen una vida molt pobre, per manca d'ajut material i econòmic per part dels organismes oficials. Com de l'ajut que rebem el nostre grup de treball o un grup d'ajut. No és així en el subdesarrol a cap grup juvenil, amb que, a més a més, se li dona una oportunitat d'atenció per realitzar activitats (d'atenció de treball per a fer treball, etc.)

En general, sobre quants dies de treball els organismes oficials als centres juvenils, grups d'esplai i altres grups que realitzen activitats per als joves i aquests dies no l'OJE, l'organització juvenil oficial, d'una ideologia ben definida.

Aquests problemes, i molts d'altres en què es troba cada grup i entitat juvenil, que són oficials i no oficials, no troben solucions efectives perquè els joves d'aveu no tenim veu ni vot.

A la joventut, moltes vegades no se li té en compte, ni tan sols per saber el que passa. Però no n'hi ha prou amb que la joventut, amb que li calen una solució per tal que la seva opinió pugui dir alguna cosa: per això calen organitzacions democràtiques juvenils.

En representants elegits democràticament que s'intenten formar a partir de les empreses de les centres de formació, de les empreses, centres juvenils se troben amb moltes dificultats per a la seva activitat.

Quina representativitat té el conjunt de la joventut de Sabadell dels organismes oficials i subvencionats de l'Ajuntament? Quines possibilitats tenim de nous-nos als representants dels diversos grups, centres i entitats juvenils de la nostra ciutat per parlar i discutir els nostres problemes i poder unir-nos per a solucionar-los?

Per tot això, necessitem, joves sabadellencs com a treballadors, estudiants o membres de grups i entitats juvenils, culturals i recreatives de la nostra ciutat, conscients dels problemes que què ens trobem i de la manca de participació i de representativitat que tenim dins dels diversos organismes oficials, creiem que per solucionar aquests problemes és necessari que la joventut pugui reunir-se i organitzar-se lliurement, cosa que no se podrà aconseguir sense la necessària democràticació del país.

Figura 1. Manifest dels 95, 26 de novembre de 1975 (Arxiu Jordi Serrano).

menge al vespre quan molts tornaven de la muntanya vestits d'excursionista. S'agruparen al centre de la plaça de l'Alcalde Marcet i cantaren cançons contra la Falange i l'OJE. Després baixaren en manifestació pel passeig portant pancartes que deien: "No al Decret" i "Llibertat a la muntanya". Quan la policia arribà ja s'havien dissolt, si bé van detenir un noi de quinze anys. El noi era Ferran Izquierdo.

El gener de l'any 1976, la JCC va perfilant la seva estratègia:

"Existe actualmente en Barcelona un intenso debate entre un elevado número de entidades y organizaciones juveniles cara a la formación de una coordinadora que, vinculada a la Asamblea de Catalunya, coordine e impulse las luchas por las aspiraciones más vivas de la juventud."

Més endavant planteja: *"...impulsar un Congreso de la juventud que bien podría adoptar la forma de ponencia en el Congreso de Cultura Catalana."*⁷⁹

El febrer ja es té clar: “Cap al Congrés de la Joventut”⁸⁰ i l’abril l’estratègia és clara i contundent: “Tots amb l’Assemblea de Catalunya” i s’anuncia la creació de la Taula Coordinadora de Moviments i Entitats Juvenils de Catalunya.⁸¹

L’any 1975 a la seu de Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi se celebra una reunió –a iniciativa de l’Assemblea de Catalunya– amb les entitats i les organitzacions polítiques juvenils, procés que culminarà en el naixement de la Taula de Joves de Catalunya, que esdevindrà l’expressió juvenil de l’Assemblea de Catalunya. La Taula Coordinadora d’Entitats i Moviments de Joventut de Catalunya (TCMJJC) o Taula de Joves de Catalunya es constitueix formalment el 27 de març de 1976. El mateix juny de 1976 la Taula de Joves convoca el I Congrés de la Joventut de Catalunya,⁸² en el marc del Congrés de Cultura Catalana (“376 entitats adherides, 118 grups promotors treballant, míting dels 18 anys al Palau dels Esports, amb 4.000 joves, festivals juvenils massius: 15.000 a Sabadell, excursions i aplecs per elaborar cartes del congrés, amb centenars de joves, etcètera). Moviment que sorgí amb força quan també sorgia amb força el moviment unitari (1 i 8 febrer de 1976, Congrés de Cultura Catalana...)”.⁸³

Les conclusions d’aquests treballs prengueren forma en la Carta de la Joventut Catalana. Un dels eixos d’aquest Congrés serà la campanya “Per la recuperació del patrimoni de la *Delegación Nacional de la Juventud*”.

La Taula de Joves endegarà una campanya amb “l’exigència de devolució d’aquest patrimoni (del Movimiento) als legítims propietaris, els joves i les seves institucions i moviments” [...] i en què es demanava “l’ús immediat de locals, pressupostos, instal·lacions esportives i culturals de la Direcció Nacional de Joventud, avui usufructuats majoritàriament per l’Organización Juvenil Española”. Així mateix, es denunciava l’ús de 10.000 milions de l’erari públic que es destinava a mantenir les polítiques de joventut de la dictadura.⁸⁴

El I Congrés de la Joventut Catalana reivindica els Casals de Joves, que es converteixen en un element central de les conclusions que el Congrés de Cultura Catalana recull del Congrés de la Joventut.⁸⁵ L’any 1979 la Taula reclama la creació d’una “xarxa

de casals de joventut”.⁸⁶ Posteriorment les organitzacions polítiques recullen en els seus programes electorals la necessitat d’aquest nou model d’associació.⁸⁷

El 23 d’abril se celebra el míting al Palau d’Esports de Barcelona, que és la culminació de la campanya “Per la majoria d’edat als 18 anys”. La Taula sol·licita a l’Assemblea de Parlamentaris la constitució d’una comissió de joventut i la creació en el marc de la Generalitat d’una Conselleria de Joventut. Les organitzacions polítiques juvenils presenten públicament el “Consell de les forces polítiques juvenils de Catalunya”. Fruit de tot aquest procés, es convergí en una comissió mixta (desembre de 1977). El dia 2 d’abril de 1979 es fusionen la Taula i el Consell i formen el Consell Nacional de la Joventut de Catalunya.⁸⁸

En tot aquest llarg procés en el nucli dur de la seva organització, el secretariat del Congrés de la Joventut de Catalunya, d’onze persones, el 60% corresponen a militants de la JCC. Òbviament cap no prové formal-

73 *Horizonte*, any XII, segona època, núm. 1 (setembre de 1974), p. 3.

74 *Jove Guàrdia*, any IV, núm. 8 (8 de novembre de 1974), p. 7.

75 *Unión Joven* (26 d’abril de 1975), p. 8-9.

76 *Jove Guàrdia*, any V, nova època, núm. 2 (abril de 1975), p. 8.

77 *Unión Joven*, (26 d’abril de 1975), p. 8-9.

78 A. CASTELLS, *op. cit.*, vol. VI, p. 29.48.

79 *Jove Guàrdia*, any VI, nova època, núm. 7 (gener de 1976), p. 3.

80 *Jove Guàrdia*, any VI, nova època, núm. 8 (febrer de 1976).

81 *Jove Guàrdia*, any VI, nova època, núm. 9 (abril de 1976).

82 *La Taula de Joves de Catalunya*: 2000 Jove, Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1989; Francesc REGUANT: “El I Congrés de la Joventut Catalana 1976-1977” [informe], Barcelona: Consell Nacional de la Joventut de Catalunya, 1985.

83 Joaquim FRADERA, “El moviment juvenil...”, p. 13.

84 *La Taula de Joves de Catalunya...*, p. 34-36.

85 La direcció del Congrés de Cultura Catalana rep amb inquietud les conclusions, pel caràcter radical que mostren a Francesc REGUANT, “El primer Congrés de la Joventut Catalana 1976-77” a *II Congrés de la Joventut de Catalunya*, Barcelona: CNJC, p. 191-241.

86 *La Taula de Joves de Catalunya...*, p. 114.

87 Per exemple vegeu la propaganda electoral del PSUC 1977.

88 Decret del Departament d’Ensenyament i Cultura, de 2 d’abril de 1979, a *El Consell Nacional de la Joventut de Catalunya. Memòria de 5 anys (1979-1984)*, Barcelona: CNJC, 1984, p. 6.

ment d'aquesta organització.⁸⁹ No tenim prou dades, però si féssim aquest mateix exercici a Sabadell les conclusions a què arribaríem serien similars.

"Document dels 95"

Just abans de la mort del dictador (octubre de 1975) la JCC de Sabadell es sentia potent i des de la revista es criticava durament el règim: "Morir matant" deia en un gran titular a portada. L'editorial tenia un títol d'humor negre: "Abreviemos por favor".⁹⁰ El 7 de gener el titular era "Amnistía."⁹¹ En aquests dies d'assassinats i de la fi del dictador, el 26 de novembre de 1975, només sis dies després de la mort del dictador, la JCC

va organitzar, amb una gran audàcia, el que s'anomenarà "Manifest dels 95".⁹² El manifest significa la irrupció pública d'una nova generació de sabadellencs: obrers, estudiants, intel·lectuals, cristians, artistes, esportistes, etc. Significa alhora el primer intent de coordinar tota la lluita antifranquista que des de tots els àmbits de la vida associativa, cultural i laboral juvenil s'havia anat teixint en aquests anys previs.

El manifest combinava perfectament les reivindicacions concretes dels joves amb la necessitat de la llibertat i la democràcia:

"Tots els grups i entitats juvenils tenen una vida molt precària, per manca d'ajut moral i econòmic per part dels organismes oficials. Quin és l'ajut que rebem si volem crear un grup de teatre o un grup d'esplai? No tan sols no es subvenciona cap grup juvenil, sinó que, a més a més, se li posen tota mena de dificultats per realitzar activitats (denegació de permisos per fer actes, etc.)."

"[...] els joves d'avui no tenim veu ni vot [...] Calen organitzacions democràtiques juvenils."

"Per tot això, nosaltres, joves sabadellencs com a treballadors, estudiants o membres de grups i entitats juvenils, culturals i recreatives de la nostra ciutat, conscients dels problemes en què ens trobem i de la manca de participació i de representativitat que tenim dins dels diferents organismes ciutadans, creiem que per solucionar aquests problemes és necessari que la joventut pugui reunir-se i organitzar-se lliurement, cosa que no es podrà aconseguir sense la necessària democratització del país."

"Aquesta democratització, que crearà un nou clima de convivència pacífica entre els diferents sectors d'opinió, no és possible sense abans promulgar una amnistia per a tots els presos i exiliats polítics i sindicals, primer pas vers una reconciliació de tots els espanyols."

"Legalització a nivell local dels representants dels estudiants, treballadors, grups d'esplai, centres juvenils i altres entitats i grups."⁹³

El 22 de febrer de 1976 i a iniciativa del comitè local de la JCC es va presentar al pavelló d'esports el manifest en què es demanava l'amnistia⁹⁴ (això va ser els dies previs a l'inici de la vaga general i també va ser-

Figura 2. Notícia apareguda al Diari de Sabadell anunciant la Taula de Joves, 14 de desembre de 1977, p. 2 (Arxiu Jordi Serrano).

LA CIUDAD AL DIA

Veintiocho entidades juveniles integran la

TAULA DE JOVES

DE CARACTER UNITARIO RECIBE EL PATRIMONIO DE LA OJE Y LA ANUAL SUBVENCION MUNICIPAL

Quedó formalizada el pasado viernes por la noche la «Taula de Joves de Sabadell» en el transcurso de una reunión mantenida entre la casi totalidad de entidades que la componen. El acto tuvo lugar en los locales de la antigua Delegación Local de la Juventud que, al parecer, han sido cedidos por el Ayuntamiento a la citada «Taula», así como el resto del presupuesto destinado a la OJE para el presente año; que se cifra en una cantidad de 600.000 pesetas.

Se resumieron en primer lugar, los pasos y gestiones que se habían llevado a cabo hasta la constitución de la misma, basadas en una iniciativa de la Coordinadora de Grups d'Esplai, a semejanza de la ya existente «Taula de Joves de Catalunya». Así, se llevaron a efecto distintas reuniones con los delegados provincial y local de la Delegación Nacional de la Juventud, así como con el propio Alcalde accidental, señor Royo, en algunas de las cuales intervino incluso el diputado al Congreso, el sabadellense Josep M.ª Riera. El mismo señor Royo puso de relieve en dichas entrevistas que los locales de la OJE eran patrimonio de todos los jóvenes de Sabadell, y que por tanto, debían ser usados por todos.

Acto seguido, y después de una serie de consideraciones, fue aprobada por unanimidad una declaración de principios de la «Taula», al tiempo que pasaban a estudiarse las propuestas para la formalización de los correspondientes estatutos. Dos fueron las presentadas: una a cargo de la Coordinadora de Centres Culturals y otra por la Coordinadora de Grups d'Esplai. Tras exponer ambas los puntos que contemplaban, y por consenso general, se pasaron a coordinar las dos propuestas, tomando como base la última, surgiendo de ello unos estatutos provisionales que permitan ya la puesta en funcionamiento de la «Taula de Joves de Sabadell». Asimismo se indicó que este borrador tendría que ser estudiado como base de discusión de todas las entidades que la integran, para poder así dentro de un tiempo redactar ya unos estatutos definitivos. Cabe destacar que la discusión fue larga y laboriosa, dilucidándose los aspectos más confusos en base a varias votaciones.

Momentos después se pasó a elegir la Comisión Permanente, para apuntarse también los caminos inmediatos y a corto plazo que se debían llevar ya a cabo en la ciudad, con el fin de sacar un máximo y provechoso rendimiento de estos locales que han sido puestos a la disposición de la juventud de Sabadell, así como del citado presupuesto, que permitirá, sin duda, llevar a cabo próximas e interesantes actividades. Se señaló luego que, de todas formas, todo quedaba pendiente de algunas reuniones y entrevistas que se debían llevar a cabo con el Alcalde accidental.

Por último, sólo reseñar que la «Taula de Joves de Sabadell» la integran en la actualidad un

vir per donar força a la convocatòria). *Unió Jove* explica aquests moments emocionants de la vida local:

"[...] cuantos jóvenes han aprendido estos días lo que significa la unidad, la libertad, los intereses comunes de todo el pueblo por tener un ayuntamiento democrático, para terminar con la represión [...] La participación de más de 2.000 jóvenes en el festival del 22 de febrero, organizado por los '95' en el Palacio de Deportes es otra muestra de lo que decimos. Los gritos de 'libertad', 'amnistía', 'Visca Catalunya Lliure', y 'Burrull dimite, el pueblo no te admite' coreado por todos los asistentes [...] Hoy podemos decir que la JCC estamos

*enraizados en nuestra ciudad. Tenemos capacidad para movilizar y dar alternativas a todos los sectores de la juventud de nuestra ciudad."*⁸⁹

I Mes de la Joventut

L'abril de l'any 1976, la JCC proposa "La creació de una coordinadora de grups polítics juvenils..." i la creació d'una "Taula de moviments i entitats juvenils de Sabadell" que s'adhereixi a l'ADS i a la Taula de Moviments Juvenils de Catalunya. Proposa passar de la coordinadora de centres juvenils a la cre-

89 24 d'octubre de 1976. "Joaquim Fradera, Jaume Solé, Francesc Reguant, Agustí Colomines, Andreu Caralt, Benet Cases, Lluís Badia, Manuel Iranzo, Josep Giménez, Antoni Salas, Assumpció Barjau. 3 d'abril de 1977. Secretariat tècnic del Congrés de la Joventut de Catalunya: Joaquim Fradera, Assumpció Barjau, Agustí Colomines, Benet Cases, Andreu Caralt, Pepa Alcarudo, Enric Conde, Pau Bamezo, Pere Ciutat, Manuel Iranzo i Lluís Salvadores". *La Taula de Joves de Catalunya...*, p. 26 i 29.

90 *Jove Guàrdia*, any V, nova època, núm. 6 (octubre de 1975), p. 2.

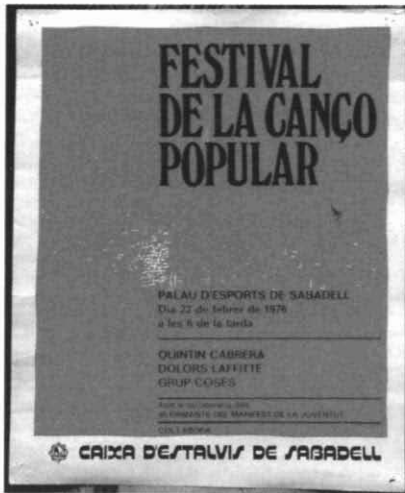
91 *Jove Guàrdia*, any VI, nova època (gener de 1976).

92 *A l'opinió pública*, Sabadell: Imp. Serracant coop., 1975. Hi consten els noms d'entitat dels 95 joves signants. La major part de la JCC.

93 Antonio Aceituno, Centre Cultural AV Espronceda. Mercè Aloy, delegada Centre d'Estudis Vidal i Barraquer. Montse Andrés, Coral "Pueri Cantores". Joan Armenteras, Brown Boveri. Joan Avellaneda, president secció jovent UES. Magda Balaguer, Aula Teatre de Belles Arts. Montse Balagueró, delegada INEM Pau Vila. Dolors Balbuena, Club Natació Sabadell. Esteve Barrull, Grup de Joves Crit Unit. Salvador Batlle, ACF Sabadell Sardanista. Elisa Borràs, Secció jove Cooperativa La Sabadellenca. Antoni Brunet, G.E. La Roda. Josep Brunet, Agrupament Sant Bernat. Aureli Calvo, Grup de joves AV Sant Oleguer-Sol i Padrís. Josep Camins, Centre Cultural les Termes. M. Carmen Cantalejo, G.E. Ca n'Oriac. Jaume Cañada, enllaç juvenil Brown Boveri. José Carrión, Centre Cultural Ca n'Oriac. Felip Casañas, Colònies de Vacances de Sabadell. Montse Carné, cantant. Concha Codesal, enllaç Banc de Sabadell. Montse Colomer, Universitaris de Sabadell. Víctor Colomer, Sabadell Hockey Club. Josep Conejero, Joventut Atlètica Sabadell. Pere Dalmasas, esperantista. Isidre Elies, junta de Joventuts Musicals. Gustau Erill, professor de català. Margarida Fàbregas, delegada Escolàpies nocturn. Montse Farell, Club Natació Sabadell. Josep Farrés, Joventuts Mèdiques. Gabriel Fernández, Comissió gestora AV Via Alexandra. Francesc Ferran, cantant. Amèlia Fuentes, G.E. Cooperativa La Sabadellenca. Joan Galobart, Grup d'Iniciatives de Sabadell. Fernando Gámez, C.D. Can Rull. Àngels García, delegada INEM Egara. Damian García, enllaç juvenil Brown Boveri. Jacint Garriga, president secció espeleo UES. M. Teresa Garsot, G.E. Poblenu. Santiago Ginesti, secció muntanya UES. Magdalena González, Centre Cultural Llano de Can Puiggener. Ángeles Hinojosa, Centre Cultural Arraona Merinals. Ferran Izquierdo, INEM Arraona. Joaquín Jiménez, Comunitat cristiana S. Jaime. Fernando Lara, delegat Escolàpies-Franciscans. Miguel Lara, Ben-Net. Ángel Lacalle, Secció Cultural Sant Quirze. Lidia Larrosa, CNS. Mercedes López, enllaç Hilaturas Barbarà. Mercedes Madueño, vocal-jurat Artes Jaeger. Montse Magrinyà, G.E. El Vaixell. Àngel Marín, grup de joves ACF Torre-romeu. Carles Marlés, delegat Ferran Casablanca. Salut Martí, Aula Cine Belles Arts. Lluís Masip, Centre Parroquial Sant Vicenç. Pilar Méndez, enllaç juvenil Hilaturas Barbarà. Mariona Molins, Universitaris de Sabadell. Rafael Montllor, enllaç juvenil Banc de Sabadell. Carmen Morales, Centre Cultural Campoamor. Ferran Morgui, Grup de teatre "Tal-ou-tal". Fernando Nieto, Secció joves AV Poblenu. Antonio Olid, enllaç juvenil Banc de Sabadell. Manuel Pla, Centre Parroquial Sant Vicenç. Josep M. Pitarch, G.E. Llar del Vent. Elisabet Pous, Auxilia. Agustí Puig, secció jovent Cooperativa La Sabadellenca. Antoni M. Puigdomènech, delegat Centre Sindical de Formació Professional. Francesc Pujades, Club Ajedrez Sabadell. Josep M. Queralt, Joventut de la Faràndula. Manuel Ramírez, Centre Cultural Creu de Barberà. Isidro Raya, "Paso a la Juventud". Ràdio Sabadell. Joaquin Raya, enllaç juvenil Frama. Josep M. Riera, "Paso a la Juventud". Ràdio Sabadell. Jordi Romeu, Cineclub Sabadell. Catalina Ruiz, delegada Escolàpies nocturn. Enrique Ruiz, Centre Cultural Creu de Barberà. Carme Santamaria, G.E. Cifuentes Can Rull. Ramona Sagués, comunitat cristiana els Merinals. Josep Serrano, comunitat cristiana Centre. Jordi Serrano, delegat INEM Pau Vila. Josep M. Solanas, enllaç juvenil Caixa d'Estalvis de Sabadell. David Solé, enllaç juvenil Banc de Sabadell. Josep Soler, TYCSA. Joan Soliva, grup de joves AV Gràcia. Ramon Torres, Unitat Hermètica. Joan Torroella, agrupament escolta Sant Bernat. Andreu Vilà, enllaç juvenil Banc de Sabadell. Pere Vila, coral Belles Arts. Tomàs Vila, Palestra. Francisco Vílchez, secció joves AV Concòrdia. Antonio Vílchez, Centre Cultural Torre-romeu. Adolfo Villarreal, G.E. Arrahona-Merinals. Robert Zamora, delegat centre d'estudis Vidal i Barraquer.

94 En aquest acte es va anunciar públicament la presència entre el públic dels màxims dirigents de la JC de Catalunya, encara clandestins.

95 *Unió Jove*, any VI, extra, núm. 4 (abril de 1976), p. 4.

ació d'una federació de totes les vocalies de joves i centres culturals de Sabadell⁹⁶ i a construir un

“Organismo unitario de todos los movimientos y organizaciones juveniles. Y el medio para conseguir estos objetivos puede ser el Mes de la Juventud de Sabadell.”⁹⁷

Així va ser, el I Mes de la Joventut es va obrir amb un recital de Raimon a la Faràndula, el 8 maig de 1976, en què es va llegir el manifest reivindicatiu d'obertura del I Mes de la Joventut, enmig d'amenaques de bombes. Isidre Elies n'era l'animador i el testimoni. En una “nota informativa”, la Jefatura Superior de Policia de Barcelona en fa la crònica:

“Nota informativa. Jefatura Superior de Policia de Barcelona. Asunto: Recital cantante Raimon en Sabadell.”⁹⁸

“Sobre las 22,30 horas del día 8 de los corrientes, y organizado por la Academia de Bellas Artes de la mencionada Ciudad, se celebró, en el Teatro Municipal ‘La Farándula’, un recital a cargo del cantante RAIMON, el cual comenzó con unos cinco minutos de retraso, debido a la lectura, efectuada por un joven, de un escrito en el que se comunicaba que el recital lo organizaba la Entidad referida para presentar a todos los jóvenes de Sabadell el ‘mes de la juventud’, mes en el que, con la colaboración de diversas entidades de la Ciudad –principalmente la Caja de Ahorros– organizarán diversos actos que ayuden a resolver los problemas de dicha juventud.

“Acto seguido, comenzó su actuación el cantante, que se ajustó en todo momento al programa autorizado e inter-

pretó unas 20 canciones, intercalando entre ellas un breve descanso. La representación terminó a las 0,15 horas del día 9.

“El teatro estaba lleno al completo, ocupado por unas 1.350 personas, jóvenes en su mayoría, que corearon en algunas ocasiones al cantante, profiriendo gritos de: ‘amnistía’, ‘libertad’, ‘Viva Cataluña’, ‘el pueblo unido jamás será oprimido’ y otras similares.

“Exhibieron también algunas banderas catalanas, y muchos de los asistentes llevaban, prendidos en la solapa, claveles rojos y banderas de la misma clase. En el transcurso de la primera parte, muchos de los jóvenes encendieron en varias ocasiones velas o cerillas; pero, en el descanso, los funcionarios de la Comisaría de Policía presentes en el acto hicieron ver al cantante que tales actos podrían representar un peligro para la seguridad del local y los asistentes, por lo que el mencionado RAIMON, tras el descanso, recomendó a todos que se abstuvieran de su proceder por las razones indicadas, sin que se repitieran dichas acciones.

“Terminado el recital, los asistentes salieron en distintas direcciones sin incidente alguno. Se debe significar que se observó la presencia de muchos jóvenes que no viven en Sabadell.

“Barcelona 10 mayo 1976. Jefatura Superior de Policía. Inspección Regional de Servicios.”

Figura 3. Cartell del Festival de la cançó popular, organitzat pels "95", 22 de febrer de 1976 (Arxiu Jordi Serrano).

Figura 4. Cartell del Mes de la Joventut, maig-juny 1976 (Arxiu Jordi Serrano).

Figura 5. Cartell de l'acte final del Mes de la Joventut, 20 de juny de 1976. Autor: Andreu Castells (Arxiu Jordi Serrano).

Fotografia 1. Encadenada a la porta de l'Ajuntament, 30 de març de 1978 (Arxiu Andreu Segura).

247

En el transcurs d'aquest Mes de la Joventut no hi hagué barri sense activitat i el 20 de juny de 1976 s'esdevingué la més gran manifestació democràtica de la ciutat: El Festival de Pobles d'Espanya a la nova Creu Alta. Entre 15 i 20.000 joves, convocats pels centres juvenils, per escoltar Lluís Llach, Labordeta, Oskorri, Al Tall, Morente, Uc i Elisa Serna. Ruiz (MJCC) i Palau (JCC) van adreçar-se als convocats.

Un cop finalitzat el I Mes de la Joventut es va perfilant una forma de coordinació de tots els sectors juvenils: coordinadora de centres juvenils, coordinadora de grups d'esplai, Junta de Delegats, esplais, entitats culturals, etc., sota el nom de "Gestora del I Congrés de la Joventut Catalana". La JCC crida a anar "Cap al Congrés de la Joventut Catalana".⁹⁹ A Sabadell es clou aquest procés provisional amb l'aplec de joves el 27 de març de 1977 amb l'edició de la carta dels joves de Sabadell.¹⁰⁰

La Taula de Joves

Al voltant de l'organització del I Congrés de la Joventut de Catalunya (en el marc del Congrés de Cultura Catalana), es constituïren arreu de Catalunya les taules de joves. Sabadell comptava amb una de les més potents. Formada per grups juvenils, grups d'esplai i associacions de tot tipus. El document constitutiu de la Taula de Joves de Sabadell, del 9 de desembre de 1977, informa que en aquell moment formen part de la Taula 32 entitats.¹⁰¹ El gener de l'any següent, s'hi afegeixen 6 entitats més.¹⁰² La

Taula de Joves organitzà una campanya per recuperar el patrimoni històric de la joventut: els locals de l'OJE. Era l'antiga casa pairal dels Oliver, avui Casal Pere Quart. La campanya va sorgir d'un acord inicial entre la JCC i l'MJCC i va costar atemptats i detencions, com veurem més endavant. Com la d'en Pere Vila, dirigent dels grups d'esplai de la ciutat i militant de la JCC. La pressió ciutadana va culminar amb un encadenament¹⁰³ a la porta de l'Ajuntament un dia

96 *Ibidem*, p. 11.

97 *Unió Jove*, any VI, núm. 3 (abril de 1976), p. 1-2.

98 Arxiu del Govern Civil de Barcelona, *Nota informativa. Jefatura Superior de Policia de Barcelona. Asunto: Recital cantante Raimon en Sabadell*.

99 *Unió Jove*, any VII, núm. 4 (21 de març de 1977).

100 *Som-hi*, any I, núm. 1 (23 d'abril de 1977), p. 11-12.

101 Arxiu Andreu Segura (d'ara endavant AAS), "Document constitutiu de la Taula de Joves de Sabadell", dossier Taula de Joves, 9.12.1977. En formen part: Vocalia juvenil de la Creu. Vocalia de joves de Cifuentes. Vocalia de joves de Via Alexandra. Vocalia de joves del Llano de C. Puiggener. Vocalia J. Torroreume (AV). V. J. Gràcia. V. J. de l'avinguda. Grup de joves de Serra d'en Camaró. V. J. dels Merinals (AV). Centre juvenil La Granja. Centre Cultural Ca n'Oriac. Vocalia de joves Creu Alta. Alumnes de l'EPF Nostra Llar. Acadèmia de Belles Arts. Joventuts Musicals. Agermanament-Lliga dels Drets dels Pobles. SJS- Enllaç SIPAJ. Unión Deportiva Granadinos. TSU. Grup d'Esplai La Roda. Grup d'Esplai Can Puiggener. G. E. Can Rull. G. E. Creu Alta. G. E. Ca n'Oriac. G. E. L'Eixida. G. E. El Vaixell. G. E. La Creu. G. E. La Patuleia. AES Antoni de Pàdua. AE, MD, de la Salut. Grup d'espectacles ULLDEBOU i Crit Unit.

102 Centre juvenil Poblenu. G. E. El Cau. G. E. Marcet. Joventuts Mèdiques. Joves esperantistes. Grup de teatre Taloutal.

103 *Mundo Diario*, 31.3.1978; *Diario de Sabadell*, 1.4.1978; *La Vanguardia*, 1.4.1978.

Fotografia 2. Casal de Joves Pere Quart, abril 1978 (Arxiu Andreu Segura).

Fotografia 3. Pere Vila i Joan Oliver durant la inauguració del Casal de Joves Pere Quart, 9 d'abril de 1978 (Arxiu Andreu Segura).

de ple municipal, el 30 de març de 1978. Era arriscat, el clima ciutadà era molt convuls. Els encadenats foren Pere Vila, Jordi Izard, Toni Suárez... Per fi s'inaugurà el Casal de Joves Pere Quart (9-4-1978) amb la presència de Joan Oliver i més de 500 joves.¹⁰⁴

El Consell de Forces Polítiques Juvenils de Sabadell (JCC, MJCC, JUCE, JSAN, JCR, UJM, JGR, JFNC, JJSS) va endegar paral·lelament una campanya:

“Exigim la majoria d’edat als 18 anys i el dret de vot a les eleccions municipals”.¹⁰⁵ La campanya “Comissió pro-majoria d’edat als 18 anys” tenia la seu a Joventut Catalana i de Comunicació” al carrer de la Canuda, 24.¹⁰⁶ La Taula va organitzar el II Mes de la Joventut, que va culminar en un acte al Pavelló amb “La Voss del Trópico”.¹⁰⁷ Algunes coses ja no funcionaven com abans:

“A l’acte de clausura al Pavelló, hi assisteixen 500 joves. [...] La situació és, doncs, complicada i amb poques perspectives però s’han de trobar entre tots.”

La reivindicació de l’únic espai públic per a joves, però, té moltes conseqüències desagradables: els feixistes fan tota mena d’amenaçes i provocacions. A l’abril hi ha el primer assalt, tal com ens explica el *Correo Catalán*:¹⁰⁸

“Jóvenes ultras actúan con impunidad.

Un grupo de dieciocho jóvenes vestidos con cazadoras de piel negra, se introdujeron este fin de semana en el Casal de la Joventut ‘Pere Quart’ de Sabadell [...va destrossar de tot i] finalmente, colgaron de la pared una pancarta en la que puede leerse: ‘Por una Europa unida, Hitler está con nosotros. SS.’.”

Altres van pujar al primer pis i van posar una pancarta a la façana que deia: *“Devolveremos a Europa lo que ha perdido en unos decenios de podrida democracia, cuando ajustemos cuentas en el patíbulo. Comando Kepler IV.”*

El *Diario de Sabadell* per la seva banda es manté en una falsa neutralitat entre els feixistes i els demòcrates donant la veu als primers: “Enfrentamientos entre grupos juveniles.”¹⁰⁹ El diari *Avui*, en una línia similar, titula¹¹⁰: “Sabadell. Conflictos de joves d’ultradreta i ultraesquerra.” El diari *TeleExpres* en una línia més combativa i democràtica escriu: “Sabadell: Jóvenes de ultraderecha contra la Taula de Joves” i “Impunidad de los ultras de Sabadell. Contra Casal de Joves”.¹¹¹ El dia 4 de maig de 1978 es produeix un nou atemptat ultra.¹¹² I encara a l’octubre els feixistes tornen a col·locar una bandera de Falange al Casal Pere Quart.¹¹³ La seu nacional de la JCC també rep l’atac ultra.¹¹⁴ La situació és complicada i comença un procés de desmoralització imparabile. Un informe intern de la JCC explica aquests moments difícils:

[Al Casal hi ha] "amenaces, provocacions i actes de vandalisme per part de l'extrema dreta.

"A partir d'aquests fets dimiteixen els representants de l'administració en la comissió mixta excepte Burgos, que semblava que seria el proper delegat local de joventut. És llavors quan es porten les negociacions directament amb l'alcalde (franquista) i amb la presència dels representants dels partits polítics i entitats. En el transcurs d'aquestes reunions hi ha amenaces per part del batlle que com segueixin les actuacions ultres tancaria el casal. És destrossat i saquejat el local de la Taula. Es formà una comissió ciutadana contra la violència feixista que donà pocs fruits, perquè la Taula va quedar desbordada i els partits polítics, inclòs el PSUC, no s'ho agafen gaire de bo."¹¹⁵

Amb tot, encara es parla de crear el Consell Municipal de la Joventut amb la fusió del Consell de Forces Polítiques Juvenils i la Taula, fet que es recollia en el programa electoral del PSUC l'any 1979.¹¹⁶

Crisi i desencant

Evolució del nombre de militants

Tenim poques dades de les èpoques més reculades. Només algunes d'indirectes poden ajudar a aproximar-nos relativament a alguna certesa. Per exemple, analitzant les aportacions econòmiques de les diferents organitzacions catalanes podem veure com en el període de setembre de 1973 a octubre de 1975 Sabadell i Terrassa són les localitats que més aporten a l'organització nacional.¹¹⁷

Al final de 1974, la JCC de Sabadell es planteja triplicar l'organització en un any.¹¹⁸ El mes de maig de 1976 es té consciència plena de la posició hegemònica que ocupa: "En nuestra localidad somos la organización política juvenil más importante."¹¹⁹ Amb aquesta sensació de fortalesa apareix en els textos el sentit de l'humor: "Necessitem unes finances fortes i l'or no ve de Moscou..."¹²⁰ De fet, en la III Conferència hi participen 100 militants. El mes de novembre de 1976 es celebra el I Ple de l'organització amb la presència de 200 militants, la qual cosa ens fa suposar uns efectius de més de 300 militants.¹²¹ Entre aquesta data i el míting a La Faràndula (gener de 1977) és quan la JCC de Sabadell arriba al seu punt màxim de

militància. En la primera conferència en llibertat (V, octubre de 1977) hi participen 80 delegats i s'afirma que la militància arriba a 240 militants. És d'aquests

104 AJS, "Informe político". VII Conferència Local de la JCC Sabadell, tardor de 1979. 9 f.: "Aproximació a la història de l'educació en el lleure i esplai a Sabadell", p. 78.

105 AJS, *Exigim la majoria d'edat als 18 anys i el dret de vot a les eleccions municipals*. Consell de Forces Polítiques Juvenils de Sabadell, full volant.

106 AJS, *Comissió pro-majoria d'edat als 18 anys*. Joventut Catalana i de Comunicació, 1 f.

107 *Diario de Sabadell*, 2 i 3 de maig de 1978.

108 AAS, *Correo Catalán*, 13.4.1978.

109 AAS, *Diario de Sabadell*, 14.4.1978.

110 AAS, *Avui*, 19.4.1978.

111 AAS, *Tele/Exprés*, 12.4.1978 i 17.4.1978.

112 AAS, *El Correo Catalán*, 5.5.1978; *Tele/Exprés*, 5.5.1978; *Mundo Diario*, 5.5.1978; *Diario de Sabadell*, 5.5.1978; *La Vanguardia*, 5.5.1978; *Diario de Sabadell*, 6.5.1978; *Mundo Diario*, 7.5.1978; *El Correo Catalán*, 7.5.1978; *Avui*, 7.5.1978; *La Vanguardia*, 7.5.1978; *Hoja del Lunes*, 8.5.1978; *Tele/Exprés*, 13.5.1978; *Diario de Sabadell*, 8.5.1978; *La Vanguardia*, 10.5.1978; *La Vanguardia*, 13.5.1978.

113 AAS, *Mundo Diario*, 29.10.1978; *Diari de Sabadell*, 3.11.1978; *Mundo Diario*, 5.11.1978.

114 *Jovent*, núm. 3 (abril de 1977), p. 3.

115 AJS, "Informe de moviment juvenil JCC", Sabadell, agost 1978. Sembla un informe de la JCC de Sabadell al Comitè Executiu de la JCC, 4 f.

116 *Ibidem*.

117 *Jove Guàrdia*, núm. 4 (agost-setembre de 1973), p. 7. Febrer de 1974: Llista econòmica de 80.000 pessetes, Sabadell, la primera, aporta 15.000. *Jove Guàrdia*, any IV, núm. 2 (20 de febrer de 1974), p. 7. Juny de 1975: *Ayuda económica a la JCC*. La JC de Sabadell, la primera, amb 26.000 pessetes de 100.000. *Jove Guàrdia*, any V, nova època, núm. 3, (juny de 1975), p. 5. Octubre de 1975: *Ayuda económica a la JCC*. Terrassa primera amb 12.000, Sabadell segona amb 10.000 de 93.000. *Jove Guàrdia*, any V, núm. 3, nova època, núm. 6 (octubre de 1975), p. 10.

118 *Jove Guàrdia*, any IV, núm. 8 (8 de novembre de 1974), p. 7 i AJS, *Gran campaña de reclutamiento de la JCC de Sabadell. Triplicar en un año la organización*, CL Sabadell JCC, informe editat (1974?).

119 *Unió Jove*, any VI, núm. 4 (maig de 1976), p. 2.

120 *Unió Jove*, any VI, núm. 6 (agost-setembre de 1976), p. 2.

121 Segons A. CASTELLS, *op. cit.*, vol. VI, p. 29.13-29.14, l'organització política amb més militants és la JCC amb 250 membres. La segona força el PSUC –180 militants– que coincideix amb les evidències verbals que m'han fet responsables del PSUC d'aquella època. Els altres no arribaven en cap cas a 40 militants. Les organitzacions polítiques juvenils encara menys. *Unió Jove*, any VII, núm. 1 (4 de desembre de 1976).

moments, probablement, un document intern¹²² on es llegeix: JCC 230, JGR 30, MJCC 20, JSAN 10, LCR 10, FNC 6, JOCE 1 USM 1. A la VI conferència, de l'inici de 1979, hi assisteixen 42 persones. No sabem el nombre de militants però podrien ser ja 105 militants amb sis col·lectius per zones.¹²³ I a la darrera conferència de què tenim notícies (abril? de 1979) només queden 50 militants. L'organització arriba, doncs, a les primeres eleccions municipals totalment extenuada.

En l'àmbit del Vallès les dades que tenim són del juny de 1977. La JCC és present a Barberà, Polinyà, Rubí, Ripollet, Sabadell, Cerdanyola, Sant Cugat, Sta. Perpètua, St. Quirze, Terrassa i Caldes (al Vallès Oriental) amb uns 500 militants.¹²⁴ Són dades que coincideixen amb les facilitades durant el II Congrés, que ens situen al novembre de 1977 (I Congrés) amb 532, que signifiquen el 20% de l'organització nacional. L'any 1979 són 172. Quan es celebra aquest II Congrés (1980) els militants al Vallès són només 109 i representen el 18%.¹²⁵

Amb els documents interns que hem pogut consultar tenim la sensació que l'organització nacional de la JCC comptava el novembre de l'any 1977 entre 2.629 i 4.500 militants.¹²⁶ En un butlletí intern podem saber que si el juliol de 1977 hi havia 2.154 militants, el desembre de 1977 eren 2.629,¹²⁷ però quan se celebra el segon congrés de la JCC l'any 1980 els militants han baixat fins a 591.

Hi ha, però, l'any 1976 un problema d'expectatives, mentre l'organització feia una campanya "Lina Òdena", en què es planteja arribar a 10.000 militants al I Congrés, el cert és que la realitat serà molt diferent.¹²⁸ Alguns dubtes tenien quan passen a la II Conferència nacional de cercles a col·lectius.

Si analitzem el nombre de revistes venudes ens adonarem, potser, de la corba real de militància. El febrer de 1977 es venen 8.379 revistes *Jovent* –se'n fa una tirada de 10.000–, el març 6.431, l'abril 5.014, el maig –quan se n'editen 30.000– 4.805 i a l'estiu només 2.252.¹²⁹

Tenim poques dades sobre el perfil dels militants, però en una enquesta realitzada durant el I Congrés als 500 participants sabem que el 34% treballa, el 30% només estudia i un 36% estudia i treballa. El 61% són nascuts a Catalunya i un 29% a fora. El 29% parla i escriu en català, el 25% només el parla i el 26% sap el que li diuen. L'edat mitjana és de 18,9 anys. Transcriu

la definició que l'autor anònim fa dels resultats de l'enquesta:

*"En el nuevo Comité Nacional hay 151 miembros de los que 15 son mujeres (no necesitamos comentarios) y en Ejecutivo la proporción va de 24 tíos a 3 tías. Un cierto Euromachismo recorre la Joventut ¿No? [...] el congresista medio era un muchacho, nacido en Barcelona con sangre de la emigración en sus venas. Le faltan pocos meses para cumplir los 19 y entró en la juve cuando los fachas aún le lloraban a Franco. Habla bien el catalán pero le cuesta escribirlo. Trabaja media jornada y después va de estudiante."*¹³⁰

Martínez, un bon coneixedor d'aquest període, ens en fa una anàlisi:

*"Per aquesta raó podem afirmar que per la JCC van passar des de finals dels anys 60 fins al 1978 o 1979, és a dir en un període de 10 anys, gairebé cinc mil joves, encara que l'afiliació al final de l'any 77 s'avalués al voltant dels tres mil afiliats."*¹³¹

*"Uns milers d'afiliats a la JCC i a les altres organitzacions polítiques poden semblar poc, però cal tenir en compte, com ja he recordat anteriorment, que no tothom estava disposat a posar en perill la seva llibertat, la seva feina, la seva carrera universitària o professional, la seva estabilitat personal i emocional, o la seva cartera."*¹³²

Si analitzem les dades modernes de les organitzacions polítiques juvenils ens adonarem que hi ha un cert sostre al voltant de les 4.000 persones tot i usar fonts oficials.¹³³ És una paradoxa que la major organització política juvenil i la que ha tingut més rellevància pública hagi estat una organització que lluitava en un estat no democràtic.

Per tenir un punt de referència general podem afegir que el PSUC poc abans de la legalització comptava amb 11.000 militants, poc després de legalitzat –novembre– arribava a 29.000 i el març de 1982 davallava fins a 5.000. En el quart congrés prop de la meitat tenien menys de 30 anys.¹³⁴ No deixa de sorprendre quines bases tan poc sòlides tenien les primeres organitzacions de l'antifranquisme. Per exemple, Bandera Roja, organització que atacava el PSUC per "ser revisionista", entra al PSUC el novembre de 1974 i compta només amb 300 militants! Tot i la gran

capacitat de mobilització que van aconseguir durant un curt període de temps, no deixa d'indicar-nos, en part, el que va succeir poc més tard.

La qüestió de les drogues a la transició

Tot i que és un fenomen molt complex, no voldríem deixar de banda un problema que afecta molt directament les avantguardes més actives de l'antifranquisme en els darrers anys de la dictadura i durant els primers anys de la transició. Ens referim al problema del consum de drogues il·legals. Ja l'any 1974 l'organització comença a ser conscient del "nou" problema:

*"Otro ejemplo claro son las drogas, donde podemos apreciar el auge que últimamente están tomando en nuestro país y esto es sencillamente porque se prefiere que los jóvenes busquen una evasión, que sólo es temporal, en la droga, a que afronten sus problemas ya que si lo hacen, se van a dar cuenta rápidamente del mundo tan injusto que vivimos y por consiguiente tomar una postura en contra del régimen..."*¹³⁵

La preocupació sobre aquest tema es farà cada vegada més intensa.¹³⁶ L'any 1977 fins i tot es forma una comissió per "hacer un amplio debate público sobre el uso de drogas y su despenalización."¹³⁷ L'any següent, a la revista *Jovent*, hi trobem la referència a una enquesta realitzada a l'Institut Egara per veure quins temes interessaven més. Van ser significatius els resultats:

*"Per primera vegada, 'les drogues' eren el tema més volgut i preocupant, quan l'any passat es va fer el mateix i aquest tema passava inadvertit per llunyà de la realitat quotidiana..."*¹³⁸

Entre l'any 1977 i l'any 1979 la sensació que vivia l'organització era d'"aumento del consumo de drogas".¹³⁹ Josep Maria Plans en una entrevista explica:

*"[...] constatábamos que Sabadell se convertiría en un plazo muy breve de tiempo en un lugar de amplia difusión de la droga, es decir, que en pocos meses, partía de un problema que se había mantenido en niveles discretos a convertirse en otro que afectaría a una gran masa de la población, constituyendo no ya un simple problema individual sino de toda la población en general..."*¹⁴⁰

No podem ser gens categòrics a l'hora de jutjar el paper del consum de drogues en les avantguardes juvenils sabadellenques, però sembla evident que en poc temps van aparèixer unes substàncies que fins aquells moments eren una cosa de minories i que d'alguna manera va afectar la mobilització ciutadana:

122 AJS, *Document intern per recollir dades pel programa electoral*, 1 f. manuscrit.

123 AJS, *Informe guió d'organització (intern) (1978?)*, 3 f.

124 *I Conferència Comarcal del Vallès Occidental de la JCC*, juny de 1977, 5 f., p. 5.

125 Informe d'organització del *II Congrés de la JCC*, 30, 31 d'abril i 1 de juny de 1980. Carpeta documents, p. 1.

126 L'Informe d'organització al *II Congrés* donava les dades comparant la militància al *I Congrés*, 2.629, i les del segon, 591. Els 4.500 del *I Congrés* són les dades oficials de l'època. Vegeu "Resolució política general" *I Congrés JCC*, novembre de 1977. El 3 d'octubre de 1976 aquesta organització va llançar la campanya "Lina Odena" d'enfortiment de la JCC en què es proposaven arribar a 10.000 militants. No sembla que ni de bon tros s'arribés a aquestes xifres. Març de 1977: "*La JCC agrupa hoy a más de tres mil muchachos y muchachas catalanes...*", *Jovent*, núm. 2 (març? de 1977), p. 3

127 Butlletí CE JCC, núm. 5 (9 de gener de 1978), p. 3.

128 AJS, *Campaña Lina Odena de fortalecimiento de la JC*, 3.10.1976, fullet de 4 pàgines, p. 3, i *Jovent*, núm. 3 (abril de 1977), p. 20.

129 *Ibidem*, p. 3.

130 "El rollo de las estadísticas o asf", *Jovent*, núm. 7 (gener-febrer de 1978), p. 18.

131 Domènec MARTÍNEZ, "La Joventut Comunista de Catalunya (JCC). (una visió molt personal)", *Taula rodona: Les organitzacions polítiques juvenils: Curs: Memòria de la Transició a Espanya i a Catalunya IV. Els joves de la transició*, Centre d'Estudis Històrics Internacionals Universitat de Barcelona, Barcelona: 26 de febrer de 2002, p. 15.

132 *Ibidem*.

133 Jordi SERRANO, *Els joves i la participació a Catalunya*, Barcelona: Fundació Ferrer i Guàrdia, Generalitat de Catalunya, 1999, p. 50.

134 Carme CEBRIÁN, *Estimat PSUC*, Barcelona: Empúries, 1997, p. 190-191.

135 *Unión Joven* (març de 1974), p. 9.

136 *Unió Jove*, any VI, núm. 3 (abril de 1976), p. 6.

137 "Hacia el I Congreso de la JCC", *Can Oriac*, núm. 102 (novembre de 1977), p. 45.

138 Montse BALAGUERÓ, Jordi SERRANO i Pep LLOP, "El porro arriba a l'institut", *Jovent*, núm. 9 (estiu 1978), p. 11-12.

139 AJS, *Informe de la comisión de movimiento obrero de la JCC de Sabadell*, 2.05.1979, 18 f. fotocopiats, p. 12.

140 *Diario de Sabadell*, 26.08.1978.

*“Esto produjo una situación de desencanto global en las filas de nuestra organización y una frustración colectiva dentro de la juventud como expresión de la falta de salidas y perspectivas y por la falta de comprensión de múltiples fenómenos como el pasotismo, el papel de las drogas...”*¹⁴¹

La crisi

El setembre de 1976 ja es parla de “ruptura pactada”,¹⁴² però el desembre encara es diu “no al reformismo.”¹⁴³ Del desconcert de l’evolució dels fets passem ràpidament al juny de 1977, en què es “...constata en los jóvenes un desinterés hacia la política y la democracia”.¹⁴⁴ L’agost de l’any següent “La situació és, doncs, complicada i amb poques perspectives però s’han de trobar entre tots.”¹⁴⁵ L’octubre de 1978 Josep M. Riera, el secretari general, assumeix l’estancament de la JCC després del I Congrés.¹⁴⁶ El II Congrés de la JCC (1980) dedica una Tesi –8– a “La renúncia a la resposta: el pasotisme”¹⁴⁷ en què Fradera resumeix lacònicament el que ha succeït (El moviment juvenil) “que comença a morir també quan a la societat en general comença el “desencantament”.¹⁴⁸

Centres juvenils. A Sabadell el procés es pot observar ja el novembre de 1976. La JCC és conscient del problema. Cal recordar que és una crisi que es produeix abans de l’acabament de la dictadura:

*“Los centros juveniles que en otro tiempo fueron los que rompiendo el silencio iniciaron el movimiento juvenil en Sabadell, vemos que han entrado en una situación de crisis.”*¹⁴⁹

Els mesos de març i abril de l’any 1977 ja es fa evident la crisi als centres juvenils. Tant la revista local com la nacional se’n fan ressò. Segurament aquests primers símptomes ja són clars a partir del final de 1976. AAA firma un article, “Centros culturales”, en què avisa que alguna cosa passa:

“La situación actual por la que atraviesan los Centros Juveniles no puede calificarse de desastrosa, si bien tampoco de brillante y llena de éxitos constantes...”
[per culpa de la burocràcia municipal i també perquè]
*“han caído en una postura la mayoría de las veces vanguardista y alejada de los jóvenes de sus barrios, por su extrema politización de las actividades...”*¹⁵⁰

Manel Iranzo, un dels dirigents dels centres juvenils de Barcelona, a l’article “Lluitar, sofrir, vèncer” escriu:

“La situació del moviment popular és una situació nova. Cal destacar, per exemple, l’aparició d’un seguit d’institucions, com ara els escoltes, que fins ara, degut a la repressió i altres circumstàncies, no havien fet un treball exterior seriós.

“També s’ha donat una crisi dels moviments d’avantguarda (vocalies, centres juvenils) que havien jugat un paper fonamental, i que ara no han sabut adequar les formes de treball, desenvolupant una pràctica un xic desfasada.”

En acabar proposa una alternativa a l’associacionisme juvenil en democràcia:

“La sortida que veiem en aquesta situació, passa per la concreció de la reivindicació dels ‘casals de joves’ a tots els barris...”¹⁵¹

L’any 1979 ja es parla d’una crisi llunyana: “...cuando los centros culturales hicieron aguas...”¹⁵²

Moviment estudiantil. Tot just l’any 1976, la JCC proposa crear el “Sindicato Democrático de Enseñanza Media”, s’arriba tard.¹⁵³ Només uns mesos després –abril de 1977– un dels principals dirigents catalans, Eduard Jiménez, escriu: “és possible que comenci un període de reflux.”¹⁵⁴

Moviment obrer. A l’estiu de 1977 l’atur juvenil ja és un problema de primera magnitud que, segurament, té molt a veure amb el desencant i la crisi de participació juvenil que es viu.

*“Según el Instituto Nacional de Estadística (INE) la cifra más alta de parados la forman los jóvenes de menos de 25 años, que representan un 54,2% del total de parados...”*¹⁵⁵

En l’àmbit sabadellenc s’assenyala que l’atur juvenil és d’11.000 el juny de 1978 i es passa a quasi 17.000 (16.864) el març de 1979. Un creixement de 1.000 per mes. Això explica moltes coses.¹⁵⁶ Apareix, doncs, la preocupació per l’atur i per explicar-ne públicament les causes i fins i tot se’n comencen a fer xerrades.¹⁵⁷

L’any 1978, abans fins i tot que s’assolissin les eleccions municipals, el referèndum de l’Estatut i les eleccions al Parlament de Catalunya, la crisi a la JCC i a bona part dels moviments juvenils antifranquistes era evident:

“¿Qué hacemos contigo, crisis?” *El equipo colorao.*

Hoy hablamos de crisis, crisis de civilización, ecológica, de militancia, energética, del marxismo [...] En nuestra casa, a tres años de la muerte de Franco, aparece lo que han dado en llamar el desencanto de la democracia, que se caracteriza por la apatía política, la desintegración de algunos grupúsculos de izquierda y el abandono de la militancia en ciertos sectores, trastocando lo que antes era ilusión i deseo de un nuevo orden social en un pesimismo que algunos llaman realismo.”¹⁵⁸

L'any 1980, en el marc del II Congrés de la JCC, les reflexions són ja molt profundes:

“[...] la falta d'una política de govern per a la joventut en aquest període...”

En la pràctica això va voler dir l'esfondrament de moltes organitzacions polítiques juvenils, el manteniment de la JCC (Amb un auge conjuntural al voltant del primer congrés) en lloc de viure un enorme desenvolupament numèric, la desaparició de formes organitzatives del moviment juvenil d'aquells anys: vocalies de joves, centres i clubs juvenils, coordinadores, etc.; tan sols les associacions i les entitats tradicionals (escoltes, colònies, etc.) es mantenen sense gaire canvis.”¹⁵⁹

“Amb la crisi del Congrés de la Joventut Catalana s'havien produït varies coses alhora. En primer lloc, la divisió de l'avantguarda juvenil, no hi havia acord en la interpretació del moment polític, i del paper i possibilitats de la joventut; uns tractarien d'adaptar-se a la nova situació (la JCC per exemple), altres pretendrien continuar amb un tipus de moviment juvenil com el de l'antifranquisme, uns tercers començaven a estrenar-se (socialistes, convergents, etc.). En segon lloc, es produeix la desmoralització d'un bon sector de l'avantguarda del moviment juvenil (inclòs la JCC), que no és capaç d'interpretar correctament la nova situació, i que no accepta viure amb inseguretat de mantenir interrogants oberts, i que no accepta tampoc la pèrdua considerable de protagonisme que la nova situació imposa. En tercer lloc es produeix un divorci abismal entre els nuclis dirigents que segueixen buscant una sortida i que segueixen lluitant en tot el que creuen important per a la joventut, i la immensa majoria de la joventut que es sent alhora dins la nova democràcia i l'agudització de la crisi econòmica i de valors.”¹⁶⁰

La resposta a la crisi

La JCC, tot i ser la primera organització política anti-franquista, no deixava de ser una petita organització; però el seu èxit va ser el de sortir del dogmatisme de l'època i partir dels problemes, les sensibilitats i les necessitats dels mateixos joves. No en va el seu lema l'any 1976 era “Tot el que és jove, ho fem nostre.”¹⁶¹ Ideològicament es definia com l'organització que:

“Queremos ser el medio que aglutine a todos los jóvenes que desean una sociedad más justa, que anhelan la paz, el progreso y la libertad.”¹⁶²

141 *Informe político*, VII Conferència Local de la JCC Sabadell, octubre de 1979, 9 f. mecanografiats.

142 *Unió Jove*, any VI, núm. 6 (agost-setembre de 1976), p. 2.

143 *Unió Jove*, any VII, núm. 1 (4 de desembre de 1976), p. 2.

144 *AJS, I Conferència Comarcal del Vallès Occidental de la JCC*, juny de 1977, 5 f. fotocopiats, p. 2.

145 *AJS, Informe de moviment juvenil JCC*, Sabadell, agost de 1978. 4 f. fotocopiats.

146 Josep M. RIERA, “Un projecte revolucionari per a la joventut de Catalunya”, *IV Conferència Nacional JCC*, Barcelona 20, 21 i 22 d'octubre de 1978, fullet de 26 pàgines, p. 5.

147 *AJS, Carpeta documents, II Congrés de la JCC*, 30, 31 d'abril i 1 de juny de 1980.

148 Joaquim FRADERA, *op. cit.*, p. 13.

149 *I Ple de la JCC de Sabadell*, 14 de novembre de 1976, 14 f. fotocopiats.

150 *Unió Jove*, any VII, núm. 4 (21 de març de 1977), p. 2.

151 *Jovent*, núm. 3 (abril de 1977), p. 4.

152 “Informe de las tareas de la JCC de Sabadell en el movimiento juvenil”, *IV Conferència*, Cooperativa la Sabadellenca, primer trimestre de 1979, documents diversos.

153 *Jove Guàrdia*, any V, nova època, núm. 7 (octubre de 1976), p. 9.

154 *Jovent*, núm. 3 (abril de 1977), p. 5.

155 Carles ROSIQUE, “El paro Juvenil”, *Jovent*, núm. 5 (estiu 1977), p. 12.

156 *Informe de la comisión de movimiento obrero de la JCC de Sabadell*, 2.5.1979, 18 f. fotocopiats, p. 12.

157 *Ibidem*, p. 5-9 i “Informe de las tareas de la JCC de Sabadell en el movimiento juvenil”, *VI Conferència*, Cooperativa la Sabadellenca, primer trimestre 1979, documents diversos.

158 *Jovent*, núm. 10 (Nadal i Reis 1978), p. 3.

159 *II Congrés de la JCC*, 30, 31 d'abril i 1 de juny de 1980. Carpeta documents.

160 *Ibidem*.

161 *AJS, Los colectivos y el crecimiento de la JCC*, Secretaria d'organització, document intern, 1976 i *Jovent*, núm. 1 (febrer de 1977).

162 *Unió Jove*, any VI, extra, núm. 4 (abril de 1976), p. 10.

Fins i tot el lema del I Congrés de la UJCE encara era més innovador pel llenguatge de l'època: “*Ven con nosotros a cambiar la vida.*”¹⁶³ A més, en els seus documents s'escriuen coses com aquesta: “Respectar, escrupolosament, l'autonomia i la independència de tots els moviments de joventut”.¹⁶⁴ Ho podria haver escrit Joaquim Fradera, un dels homes clau i ideòleg de l'antifranquisme juvenil català.

Era, però, un tarannà que xocava amb les mentalitats predominants d'una part significativa de dirigents de l'esquerra. L'any 1975 un grup de joves comunistes catalans van anar a París a reunir-se amb Santiago Carrillo en el marc de la reunió de la III Conferència de la UJCE. Li exposen una de les campanyes polítiques que donaran peu a l'antifranquisme associatiu juvenil a Catalunya. Es tracta de les mobilitzacions com el decret d'acampada de l'any 1974.¹⁶⁵ Carrillo va respondre:

*¿Es que la juventud obrera de Cataluña no tiene problemas?, va dir interrompent una de les intervencions.*¹⁶⁶

Aquesta petita anècdota il·lustra clarament la cara i la creu de l'antifranquisme i dóna pistes de com poden ser les solucions a les anàlisis que sobre la crisi en fan els dirigents de la JCC.

Hem trobat un interessant document del setembre de 1977, just després de les primeres eleccions democràtiques, que pot il·lustrar-nos en part aquest complicat problema del desencant i la crisi als moviments juvenils. Es tracta de l'acta de la reunió del Secretariat polític UJCE i el Secretariat de CE del PCE.¹⁶⁷ Hi assisteixen el SG de la UJCE, el terrassenc Domènec Martínez i Josep Palau per la JCC.

Domènec Martínez: en el moviment juvenil “*observamos indicios de desmoralización*”.

Josep Palau: “*...los jóvenes no llenaban los mítines, etc., no compartían el ambiente de politización de masas que a nivel adulto se estaba produciendo*”.

Lucio Lobato: “*...con esta discusión se me aparecen problemas que, he de reconocerlo, desconocía [...] vemos que la juventud se siente defraudada...*”

Santiago Carrillo diu: “*Algunos camaradas hacen un juicio demasiado sumario sobre la juventud española, por*

ejemplo, cuando hablan sobre el desinterés de la juventud en la política. Yo pienso que una parte importante de la juventud está interesada en la política, una parte importante de la juventud participa en los partidos políticos, empezando por el nuestro, en el que hay muchos jóvenes. Y durante la campaña electoral, yo observé gran cantidad de jóvenes en los actos en los que participé: no comprendo esta afirmación que se ha hecho del absentismo juvenil en el proceso electoral. Una de las grandes demandas en los mítines electorales, que aparecía como exigencia dominante era la del voto a los 18 años, que sin los jóvenes allí no se hubiese producido. Medir el grado de politización de la juventud no puede hacerse por el grado organizativo de la JC!”

“¿Porqué esta politización no se refleja en la J.C.? Simplemente porque se refleja en el PCE, pues son los partidos los que llevan la política. [...] LA JC tiene que ser el medio para llegar a la gran masa de la juventud, la que no se interesa por la política.”

“El problema de la juventud puede convertirse, en unos años, si no le prestamos atención en una verdadera pesadilla.”

Simón Sánchez Montero planteja fer entre el PCE i la UJCE un “*Simposium nacional de los comunistas sobre los problemas de la juventud española*”. Tots els de la UJCE hi estan d'acord i Pilar Bravo i Santiago Álvarez. Carrillo s'hi nega i no es fa. El 15, 16 i 17 de desembre de 1978, la JCC organitza un “*Simpòsium joventut i socialisme*”.

Epíleg

En molt poc temps van passar a Catalunya moltes coses. De l'any 1970 a l'any 1980 vam assistir almenys a sis fenòmens, alguns dels quals, als països del nord van trigar a produir-se més de 20 anys. En primer lloc, la crisi del nacionalcatolicisme i de tot el vell règim dictatorial. En segon lloc, l'efervescència de les idees comunistes. En tercer lloc, l'emergència del que s'anomena “nova esquerra”. En quart lloc, la irrupció de la crítica cultural i de models de vida a través dels debats, idees, llibres, pel·lícules, etc., que s'havien elaborat i discutit en altres contrades durant quaranta anys. En

cinquè lloc, l'accés al poder de la generació del maig del 68 amb l'únic referent possible de les formes de governar franquistes. I en darrer lloc, el debat i els efectes de la "caiguda del mur" que succeeix, probablement, a Catalunya quasi 10 anys abans –un tema interessant que cal deixar per a una altra ocasió–. Segurament massa coses com perquè una generació sense preparació les pogués assumir i digerir amb facilitat.

Hem intentat recuperar per a la història una generació de sabadellencs molt joves que van lluitar per aconseguir viure en una ciutat i en un país democràtic. Van començar al Poblenou i l'Escola Industrial i es van anar escampant per tota la ciutat, fins a aconseguir ésser la primera generació de sabadellencs que majoritàriament eren demòcrates i ho demostraven al carrer sense embuts. Van construir la segona organització política local –darrere del PSUC–, van ser membres fundadors de l'ADS, van tirar endavant una de les revistes clandestines amb més regularitat i tirada, van mobilitzar els estudiants en la primera manifestació massiva de la ciutat, van reclamar amb noms i cognoms, just a la mort de Franco, l'amnistia, van ser els primers a omplir La Faràndula, el Pavelló d'Esports i el Camp de Futbol de la Creu Alta amb actes polítics. L'organització local de la JCC va aconseguir que un dirigent seu fos escollit diputat a la cambra de diputats (1977 i 1979) i fou qui proposà una llei per la qual es pogué votar a Espanya per primer cop als 18 anys (10-11-1978). Va aconseguir foragitar el darrer catau de feixistes de la ciutat i, creant la Taula de Joves i després el Consell Municipal de la joventut, va intentar donar un nou impuls a un nou moviment juvenil en democràcia. Per fi va aconseguir situar un candidat a les eleccions municipals de 1979 i creà la regidoria de Joventut. El que vindrà després és la crisi i el desencant que ja s'albiren l'any 1976. Segurament els joves, atesa la seva idiosincràcia més propera a l'acció política basada en principis, foren els primers en percebre la mutació i formació d'una nova classe política institucionalitzada i adaptada a un joc d'interessos que quedava lluny de les línies polítiques definides en el període més pròpiament antifranquista i acaben fent més de "comparsa que de protagonista".¹⁶⁸ Les primeres víctimes en van ser els joves que van desaparèixer. Andreu Castells acabava la seva ingent obra amb aquestes paraules:

"El passat d'oposició perseguida ha quedat enterrat, oblidat i amagat, sense que ningú no en reivindiqui les aportacions, en aquesta pseudo-democràcia de què gaudim, i que no és, de segur, la societat per la qual havien lluitat i sofert tants membres de l'oposició. [...] Però si bé els trets més dictatorials del passat règim poden haver desaparegut, ni els mites ni l'experiència ni els combats de l'oposició no li han servit per evitar alguns dels defectes tan criticats al franquisme: personalisme, falta de participació, desinterès per la cultura i l'ensenyament, mala gestió, ofegament i por a la crítica."¹⁶⁹

Sigui com sigui, per errors propis, o pels vents que bufaven en aquells moments, els joves queden escombrats de la història local. Ara quan escric aquestes ratlles –l'any 2002– i ens queixem dels baixos índexs de participació ciutadana i també juvenil, haurem d'aturar-nos a reflexionar sobre la pesada llosa de la mentalitat autoritària i, per tant, tornar la mirada enrere i veure què ens vam deixar en el camí si volem, de debò, tornar a "ordir la trama" de la participació.

Hi ha moments en la història que marquen cruïlles; durant la Transició, al nostre parer, el més raonable és que l'esquerra hagués recuperat la pròpia memòria i s'hagués plantejat la reivindicació de la memòria dels perdedors de la Guerra Civil i, per tant, la reconstrucció de la societat civil d'esquerres. No va ser així. La reconciliació –necessària– va anar acompanyada de l'oblit i aquest oblit no va ser simètric a dreta i esquerra, sinó que es va acceptar un oblit asimètric que només afectava les idees, les organitzacions i les persones laiques i d'esquerres. ●

163 *Jovent*, núm. 9 (estiu de 1978), p. 3.

164 "Projecte d'alternatives", *I Congrés JCC*. Barcelona, novembre de 1977.

165 El BOE del 13.08.1974 publicava un decret pel qual Falange pretenia controlar les acampades i les activitats de lleure obligant els monitors a tenir el títol de l'OJE. Hi va haver manifestacions a diverses poblacions a Barcelona a la plaça de Sant Jaume i a Sabadell a la plaça de l'Alcalde Marcet (2 de març de 1975). A. CASTELLS, *op. cit.*, vol. VI, p. 29.48.

166 Domènec MARTÍNEZ, *op. cit.*, p. 14.

167 AJS, *Informe de Josep Palau*, Barcelona, 15 de setembre de 1977, 6 f.

168 A. CASTELLS, *op. cit.*, vol. VI, p. 29.63.

169 *Ibidem*, p. 29.64.